Ազգ
Azg
armenian daily

13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2000 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3 (1971)

Ամենայն հայոց հայրապետը Երուսաղեմում կնախագահի Քրիստոսի ծննդյան հայ առաքելական ծիսակատարություններին

Հովվապետական իր անդրանիկ այցն Ամենայն հայոց հայրապետը կկատարի Երուսաղեմ, որտեղ հունվարի 18-19 լույս գիշերը կնախագահի Քրիստոսի ծննդյան 2000-ամյակի հայ առաքելական պատարագին ու ծիսակատարություններին: Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ կաթողիկոսը Թել Ավիվի վրայով Երուսաղեմ կմեկնի հունվարի 15-ին, գլխավորելով Մայր աթոռ Ս. Էջմիածինը ներկայացնող եկեղեցական պատվիրակությունը: Սուրբ քաղաքում Վեհափառ հայրապետը էկումենիկ եւ այլ հանդիպումներ կունենա քրիստոնյա քույր եկեղեցիների, ինչպես նաեւ մահմեդական թե հրեա կրոնապետերի հետ, իր հայրապետական խոսքը կասի տեղի հայ հավատացյալներին:

ԲԱՔՎԻ ՋԱՐԴԵՐԻ 10-ԱՄՅԱԿ

Խաղաղության ճանապարհը զղջման միջով է անցնում

Ականավոր լրագրող, գրող եւ ազգային-հասարակական գործիչ Զ. Բալայանի սույն հոդվածը, որն այսօր միաժամանակ լույս է տեսնում մոսկովյան ազդեցիկ օրաթերթերից «Նեզավիսիմայա գազետայում», նվիրված է Բաքվի հայոց ջարդերի 10-ամյակին: Որպես ղարաբաղյան շարժման առաջամարտիկ, դեպքերի մասնակից վկա, վավերագրող եւ ժամանակին ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի դեպուտատ, հոդվածագիրը ոչ թե հուշեր, այլ վավերագրեր է ներկայացնում, որոնք Ադրբեջանում ու Լեռնային Ղարաբաղում ապրող հայ ազգաբնակչության դեմ կազմակերպված խժդժությունների եւեւ ցույց են տալիս Բաքվի պետական ու Մոսկվայի կայսերապետական առանցքի հանցավոր մեղսակցությունը հայաթափման այդ գործում, անառարկելի ճշմարտություն, որն այսօր Ալիեւը ձգնում է գլխիվայր շուռ տալ, որպեսզի համոզիչ դարձնի ԼՂՀ-ին «ինքնավարության բարձրագույն կարգավիճակ» շնորհելու մասին իր զառանցանքները:

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

Լրացավ Բաքվի արյունահեղ իրադարձությունների տասը տարին: Հայկական ջարդերի զոհերը գերեզման չունեն մինչ այսօր: «Բաքվում մի ամբողջ շաբաթ, լով տարածաշրջանում ստեղծված իրադրությունը, հանրապետության Գերագույն խորհուրդը դիմում է Ձեզ՝ խնդրելով անհապաղ միջոցներ ձեռնարկել ապահովելու հայ բնակչության անվ-

գիշեր-ցերեկ, ոչ մի րոպե չէին դադարում հայկական ջարդերը»: Բազմաթիվ թերթեր այսպես էին գրում. «Մի ամբողջ շաբաթ»: Սակայն 1990 թ. հունվարի 13-ից չորս օր առաջ, այսինքն՝ մինչ այն թվականը, որը գրեթե պաշտոնապես ընդունված է համարել Բաքվում տեղի ունեցած հայկական ջարդերի սկիզբը, Հայաստանի պառլամենտը դիմեց ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահ Մ. Գորբաչովին. «Բաքվում, Շահումյանի եւ Խանլարի շրջաններում, Գետաշեն, Կամո, Ազատ գյուղերում եւ այլ բնակավայրերում ապրող հայ բնակչության դեմ Ադրբեջանի ծայրահեղական ուժերի բացահայտ զինված գործողությունների հետեւանքով ստեղծվել է արտակարգ իրադրություն: Տուժում են անմեղ մանուկները, կանայք, ծերունիները: Տեղի են ունենում սպանություններ, հրկիզումներ, առեւանգումներ, շրջափակվում են ճանապարհները, կամուրջները: Այդ ամենը խիստ լարված իրավիճակ է ստեղծել Հայաստանում: Նկատի առնելով տարածաշրջանում ... վտանգությունը, դադարեցնելու համար բարբարոսական գործողությունները, որոնք կարող են հանգեցնել անուղղելի կործանարար հետեւանքների ամբողջ տարածաշրջանում»:

Այդ նույն օրը՝ 1990 թ. հունվարի 10-ին, պետության ղեկավարը ստորագրում է «Նախիջեւանի ԻԽՍՀ-ի տարածքում ԽՍՀՄ պետական սահմանի մասին օրենքի կոպիտ խախտումների վերաբերյալ» ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի որոշումը: Այդ որոշումը, ավաղ, ընդունվել էր արդեն այն բանից հետո, երբ մի ամիս շարունակ գրեթե ամբողջ յոթ հարյուր կիլոմետրերի վրա ավերվում, ապամոնտաժվում էր Իրանի հետ սահմանը: Մի խոսքով, այն օրը, երբ Գորբաչովն աններելի, արդեն ավանդական դարձած, ուշացումով արձագանքեց Նախիջեւանում տեղի ունեցող վանդալիզմին, հայկական տներ էին վառվում ոչ միայն Բաքվում, այլեւ Ադրբեջանի ամբողջ տարածքում:

Տես ► էջ 4

«ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի ԳՈՐԾ»

«Ցուցափոյթ սխալ հետեւություններ չկատարենք»

Զինդատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանը խորհուրդ է տալիս սպասել դատավճռության ավարտին

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

«Նաիրի Հունանյանին սուտ խոստումներ են տվել, հանցագործության երկրորդ եւ երրորդ փուլերը չեն իրականացվել, այս վարկածը մենք քննում ենք... Իսկ Նաիրի Հունանյանն ինչ-որ փոփոխությունների դեռեւս սպասում է», երեկ արձանագրեց հոկտեմբերի 27-ին ԱԺ-ում տեղի ունեցած ահաբեկչության գործի նախաքննությունը վարող քննչական խմբի ղեկավար ՀՀ գլխավոր զինդատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանը: 2000 թվականը հոկտեմբերի 27-ի գործի հետաքննության պատասխանատու երկու խմբերը՝ քննչական եւ օպերատիվ-հետախուզական, որոշեցին նշանավորել մամլո ասուլիսով: Գագիկ Ջհանգիրյանը, Հրաչյա Հարությունյանը եւ Արսակ Հարությունյանը զանգվածային լրատվությանն ու հասարակությանը կոչ արեցին «արհեստական չլարել լարված մթնոլորտը, նպաստավոր պայմաններ ստեղծել գործի

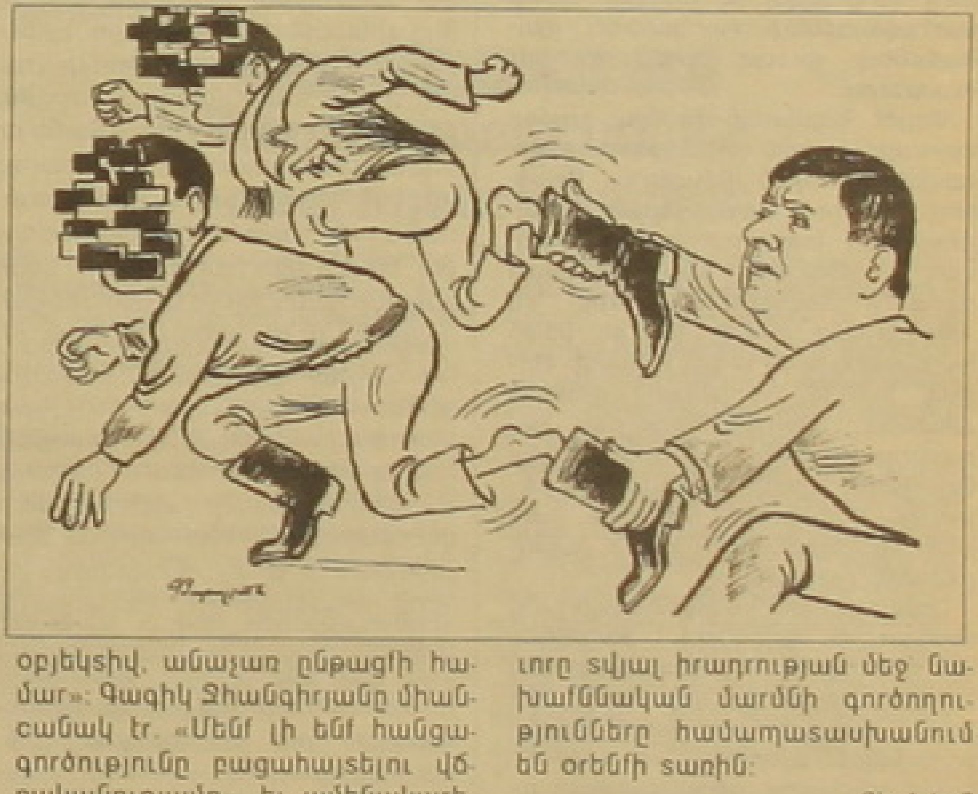

օբյեկտիվ, անաչառ ընթացքի համար»: Գագիկ Ջհանգիրյանը միանշանակ էր. «Մենք լի ենք հանցագործությունը բացահայտելու վճռականությամբ», եւ ամենակարեւորը տվյալ իրադրության մեջ նախաքննական մարմնի գործողությունները համապատասխանում են օրենքի տառին:

Տես ► էջ 3

Նախագահը կմեկնի Երուսաղեմ՝ մասնակցելու Քրիստոսի ծննդյան 2000-ամյակի հանդիսություններին

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Լրագրողների հետ 2000 թ. իր առաջին հանդիպումը նախագահի մամուլի քարտուղար Վահե Գաբրիելյանը խաղաղ, դրական իրադարձությունների լուսաբանման արգասաբեր աշխատանքի մաղթանքով սկսեց՝ անդրադառնալով Քրիստոսի ծննդյան 2000-ամյակին, որ առանձնակի շուքով նշում է քրիստոնյա աշխարհը: Այդ նշանավոր հոբելյանը պատրաստվում է տոնել նաեւ Երուսաղեմի Հայոց պատրիարքարանը, որի հրավերով հունվարի 17-20-ը հանդիսություններին մասնակցելու կմեկնի ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը (հոբելյանը կնշվի հին տոմարով՝ հունվարի 18-ի լույս 19-ի գիշերը): Նախագահը Երուսաղեմից կայցելի Բեթղեհեմ, կլինի հայկական եկեղեցում, կմասնակցի Սուրբ պատարագին, կայցելի Երուսաղեմի տեսարժան վայրեր, Հայոց պատրիարքարան, Երուսաղեմի համալսարան, կհանդիպի հայկական համայնքին: Օգտվելով առաջին անգամ այդ տարածաշրջանում գտնվելու պատեհությունից, աշխատանքային հանդիպումների շրջանակում նախագահը կհանդիպի Իսրայելի Կնեսետի նախագահ Աբրահամ Վուլֆին, վարչապետ Եհուդ Բարաքին, նախագահ Էզեր Վայցմանին եւ Պաղեստինի ազգային իշխանության նախագահ Յասեր Արաֆաթին:

Հունվարի երկրորդ կեսը հագեցած կլինի արտաքին շփումներով: Մոսկվայում հունվարի 25-ին (օրվա երկրորդ կեսին) տեղի կունենա ԱՊՀ երկրների ղեկավարների գագաթաժողովը, որին կնախորդի վարչապետների հանդիպումն օրվա առաջին կեսին, մինչ այդ՝ հունվարի 24-ին կկայանա արտգործնախարարների հանդիպումը:

Ըստ նախնական ծրագրի, ՀՀ նախագահը, վարչապետը եւ արտգործնախարարը Մոսկվա կայցելեն հունվարի 24-26-ը: Գագաթաժողովի ընթացքում կքննարկվեն մինչեւ 2005 թ. ԱՊՀ երկրների համագործակցության աշխուժացման միջոցառումների ծրագրի նախագիծը, ազատ տնտեսական գոտու եւ հակամենաշնորհային օրենսդրության խնդիրներ, ահաբեկչության դեմ պայքարի միջոցառումներ եւ այլ հարցեր: Ռուսական կողմի նախաձեռնությամբ, ըստ ամենայնի, տեղի կունենա Քոչարյան-Ալիեւ հերթական հանդիպումը՝ հավանական է, ՌԴ վարչապետ, նախագահի պաշտոնակատար Վլադիմիր Պուտինի մասնակցությամբ. Հայաստանն իր համաձայնությունը տվել է, սակայն պայմանավորվածությունները դեռեւս վերջնական չեն:

Տես ► էջ 2

«Քայլող թիրախներ»՝ Վլադիմիր Գրիգորյան, Գուրգեն Եղիազարյան եւ Կիմ Բալայան

Վահան Հարությունյանը շտապեց հաստատել իր նախաքննական ցուցմունքները, չբացառելով, որ ինքը նույնպես կարող է լռեցվել

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՆԳՆ ներքին զորքերի նախկին հրամանատար Վահան Հարությունյանը հունվարի 12-ի դատական նիստում իր ցուցմունքները սկսելուց առաջ հարկ համարեց մի հայտարարությամբ հանդես գալ. «Ելնելով հանրապետությունում տիրող իրավիճակից, երբ գլխավոր դատախազին իր աշխատասենյակում են սպանում, իսկ ինձ նույնպես բազմիցս զգուշացրել են, որ գնդակահարելու են եւ որեւէ երաշխիք չկա, որ դա տեղի չի ունենա, այդ իսկ պատճառով եւս մեկ անգամ. պնդում եմ՝ նախաքննական ցուցմունքներս գրված են իմ ձեռքով, իմ բառերով, պատասխանատու եմ ամեն բառիս համար, մամուլում տպագրված հոդվածները թելադրվել են իմ կողմից եւ պատասխանատու եմ դրանց համար»:

Իր աշխատանքային կենսագրությունը Վահան Հարությունյանը սկսեց նրանից, որ 89-90 թթ. Վանո Սիրադեղյանի հետ բավականին լավ հարաբերություններ է ունեցել եւ կարծում է՝ հիմա էլ վատ չեն. «Ես լավատեսորեն եմ տրամադրված»: ՄՀՕՋ-ի պետի տեղակալ է նշանակվել 91 թ. փետրվարի 21-ից, իսկ մայիսից ղեկավարել է կառույցը: Մի քանի խոսքով ներկայացրեց ՄՀՕՋ-ի գործունեությունը, որը, նրա ասելով, ժամանակի միակ ռազմականացված կառույցն էր ու ստանձնել էր ե՛ւ կազմալուծված ոստիկանության աշխատանքը, ե՛ւ պաշտպանության ֆունկցիան: Կառույցում էին գրանցվում նաեւ բարձրաստիճան պաշտոնյաների թիկնապահները, որոնց, նրանց ղեկավարների ցուցումով եւ ՆԳ նախարարի հրամանով, զենք եւ փաստաթուղթ էր տրվում: Բացատրեց, որ նման հանգամանքներում են օրինականացվել Սամվել Գեւորգյանի ու հեռուստատեսկոմի պաշտպանությունն իրականացնելու համար հավաքված «ՀՀՇ-ում եղած տղաները», որոնց ղեկավարն Արմեն Տեր-Սահակյանն էր:

Տես ► էջ 2

ԱՆԿԱՐԱ

Հեյդար Ալիեւ. «Առանց Թուրքիայի մասնակցության անհնար է լուծել խնդիրները Կովկասում»

ԲԱՔՈՒ, 12 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում Թուրքիան պետք է մասնակցություն ունենա ոչ միայն որպես ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի անդամ, առանց նրա մասնակցության անհնար է լիովին լուծել այդ խնդիրները», Թուրքիայում իր այցի ժամանակ հայտարարել է Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը: «Հայաստանը սահմանակցում է մեզ եղբայրական երկրի՝ Թուրքիայի հետ, եւ առանց իր ներկայության անհնար է լուծել խնդիրները Կովկասում», գտնում է Հ. Ալիեւը:

Նախագահը նաեւ նշել է, որ Ստամբուլի գագաթաժողովի ընթացքում առաջարկություն է առաջ քաշել Հարավային Կովկասում անվտանգության, խաղաղության եւ համագործակցության դաշնագիր ստորագրելու վերաբերյալ: «Այդ նպատակով ես դիմեցի մի քանի երկրների եւ, առաջին հերթին, Թուրքիային: Քանի որ առանց Թուրքիայի այդ ամենը անհնար է իրականացնել», հայտարարել է Հ. Ալիեւը:

ԱՌԱՋԻԿԱ

Նախագահը կմեկնի Երուսաղեմ...

Սկիզբը էջ 1

Յունվարի վերջին ՀՀ նախագահը կմեկնի Շվեյցարիա՝ մասնակցելու Դավոսի ամենամյա համաշխարհային տնտեսական ֆորումին (հանդիպումների շրջանակը հստակեցվում է): Խոշոր տնտեսական այդ ֆորումին մասնակցելու նախորդ տարվա նախադեպը, ըստ պրն Գաբրիելյանի, արդյունավետ էր. դրական արդյունքներ արձանագրվել են ինչպես միջազգային ֆինանսական կառույցների հետ փոխհարաբերությունների, այնպես էլ առանձին երկրների՝ Ռուսաստանի, Լեհաստանի, Եգիպտոսի ղեկավարների հետ ձեռք բերված պայմանավորվածությունների, գործարար շրջանակների հետ տեղի ունեցած շփումների առումով: Օրինակ, շվեյցարական ABB, Անդրե խմբերը ներգրավվել են Երեւանի ՋԷԿ-ի սարքավորումների թարմացման, պահածոների արտադրության եւ այլ ծրագրերում:

Արդյոք Հայաստան-Թուրքիա տրանսպորտային կապին օժանդակելու պատրաստակամության վերաբերյալ Ստամբուլ մեկնելուց առաջ Հեյդար Ալիեւի անակնկալ հայտարարությունը կապված չէ՞ Մեղրիում «անվտանգության տարածք» ստեղծելու ծրագրերին: Պրն Գաբրիելյանը վստահ չէր, թե նման հայտարարություն արվել է, քանզի վերջինս հերքվել էր, սակայն դրական գնահատեց Թուրքիա-Հայաստան հարաբերությունների կարգավորմանը նպաստելու Ալիեւի պատրաստակամությունը՝ վերոհիշյալ «կապը», սակայն, ադրբեջանական կողմի քաղաքականությանը վերագրելով:

Զինդատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանը պարբերաբար զեկուցում է նախագահին հոկտեմբերի 27-ի ահաբեկչության նախաքննության ընթացքի մասին, ինչ չափով՝ մամուլի քարտուղարին հայտնի չէ: Հիշեցնենք, այնուհանդերձ, որ ԱԺ-ում ելույթ ունենալով, զինդատախազն ասել էր. այնքանով, որքանով թույլ է տալիս նախաքննության գաղտնիությունը: ԱՀ փոխտնօրեն Հարություն Հարությունյանի ձերբակալության պահին նախագահը հանրապետությունում չէր, ինչպես է դրան վերաբերվում այս պահին՝ մնաց անպարզ: Քննության ընթացքի վերաբերյալ ՀՀ նախագահի ներկայացրած մտահոգություններին պրն Գաբրիելյանը մի հավելում արեց. նախագահն ակնկալում է, որ քննչական խումբը հնարավորինս արագ եւ հիմնավոր ապացույցներով կավարտի նախաքննությունը՝ գործը հանձնելով դատարան, փարատելով քաղաքական մթնոլորտում առկա անվստահության եւ կասկածամտության լիցքերը, ըստ այդմ նպաստելով քաղաքական իրավիճակի առողջացմանը: Հոկտեմբերի 27-ի իրադարձություններն այնքան արտառոց էին եւ այնպես ցնցեցին մեր հասարակությանը, որ անցանկալի հետեւանքներից խուսափելն անհնար էր, սակայն վտանգավոր այդ շրջանն առավել-պակաս արագ պիտի հաղթահարվի: Ազգային հեռուստատեսությունն այդ ուղղությամբ արդյունավետ էր աշխատում, սակայն փոխտնօրենի ձերբակալությանը չափազանց հուզական արձագանքեց՝ կողմնակալության տարրեր թույլ տալով, ինչը, բնականաբար, թույլատրելի չէր, արձանագրեց Վահե Գաբրիելյանը եւ, հարցերին ի պատասխան, ավելորդ համարեց մեկնաբանել նախագահի այն կարծիքը, թե Նաիրի Հունանյանը փորձում է շարունակել հոկտեմբերի 27-ին սկսած հեղաշրջումը:

Նախագահի հրաժարականի պահանջներին եւ հնարավոր իշխանափոխության վարկածին անդրադառնալով, մամուլի քարտուղարը խուսափեց քաղաքական կանխատեսումներից, սակայն կարծիք հայտնեց, թե իշխանափոխության հիմքեր չկան, եւ առաջարկեց ծանրութեթեւ անել, ովքե՞ր են այդ պահանջների հեղինակները՝ լուրջ քաղաքական ուժե՞ր, թե՞ առանձին անձինք, որոնք ժամանակ առ ժամանակ փորձում են հիշեցնել իրենց մասին: «Ազգը» կեսկատակ հետաքրքրվեց, Նաիրի Հունանյանի հետ նախագահի մամուլի քարտուղարի ծանոթությունը որքանով խորն է եւ հնարավո՞ր է արդյոք, որ մի օր պրն Գաբրիելյանն էլ հայտնվի ձերբակալվածների շարքում: «Կյանքում ոչինչ բացառված չէ, իսկ Նաիրի Հունանյանին համալսարանի բակում մեկ անգամ հանդիպել եմ», արձագանքեց նա:

«ՎԱՆՈՅԻ ԳՈՐԾ»

«Քայլող թիրախներ»՝ Վլադիմիր Գրիգորյան, Գուրգեն Եղիազարյան եւ Կիմ Բալայան

Սկիզբը էջ 1

Վերջինս իր հերթին տվել է նաեւ չորս անձանց անուններ, որոնք հրամանագրվել են ՄՀՕՋ-ում: ՆԳ նախարարի ու իր հրամանով նրանց զենքեր է տրամադրվել: Հետագայում, երբ ՄՀՕՋ-ը վերանվանվել է Ներքին զորքեր, Արմեն Տեր-Սահակյանի խումբն ավելացել է «Սիրադեղյանի հանձնարարությամբ 7-8 մարդու գործի անցնելու կարգադրություն ե-կոցները կատարել են Ա. Տեր-Սահակյանի տղերքը, եւ Գրիգորյանը կենդանի է մնացել: Ա. Տեր-Սահակյանն իր տղաների հետ միասին վառված է եւ մի բան պետք է անեն»: Մի բանն այն է եղել, որ Վահան Հարությունյանը հանձն է առել կադրերի բաժնի պատասխանատուի օգնությամբ հետին ամսաթվով երկու ամիս տարբերությամբ, նրանց ազատել աշխատանքից: Մի քանի օրից դատախա-կունքում»: Ամբաստանյալի կարծիքով, նման անվճռական գործողությունները պատճառ դարձան հետագա բոլոր սպանություններին եւ ինքնասպանություններին:

ԱՆ ԴՎ վարչության պետի տեղակալ Գուրգեն Եղիազարյանի մահափորձի նախապատմությունը, ըստ Վ. Հարությունյանի, ուղղակիորեն կապված էր Վլադիմիր Գրիգորյանի դեպքի հետ, քանի որ վերջինիս մա-դավ հետո տեղյակ չեմ»: Վ. Հարությունյանը քննչական գործողությունների իրականացնողներից այն տպավորությունն է ստացել, որ ոչ բոլորն են շահագրգիռ գործի ճշմարիտ բացահայտումով, այդ իսկ պատճառով նշված երկու անձանց հետ առերեսումը ժամանակին չեն կատարել, որի համար էլ նրանք հետագայում հերքել են ասվածը:

Կիմ Բալայանի մահափորձի դավ»: Նրանց բոլորին զենք ու զինամթերք է տրվել ՆԳ նախարարությունում, որը, ամբաստանյալի ասելով, օրինական էր: Նշեց, որ Ա. Տեր-Սահակյանը պարբերաբար իրենից զինամթերք էր պահանջում, հիմնականում ավտոմատի փամփուշտ, որը տրվել է նրան Սամվել Գեւորգյանի միջամտությունից հետո: Քանի որ նրանց թիկնապահներ չէին կարող գրանցել հաստիքացուցակով զորամասերում տնտեսական աշխատողներ են ձեւակերպել, սակայն վկայականը հանձնելուց Արմեն Տեր-Սահակյանը չի համաձայնել դրան, ասել է, որ փաստաթղթում հետախույզ գրվի: «Նախարարն ասաց ոնց ասում են, էնպես էլ գրի»: Տեղեկացրեց, որ չնայած ձեւակերպումներին, Ա. Տեր-Սահակյանի խմբի տղաների փաստաթղթերն ամբողջական տեսք չստացան եւ միայն մեկ-երկուսն ունեին փաստաթուղթ: Շարադրելով այս ամենը, այնուամենայնիվ, Վահան Հարությունյանը համաձայն չէր նախաքննության այն ձեւակերպմանը, թե Վանո Սիրադեղյանը բանդա է ստեղծել:

Ներքին զորքերի նախկին հրամանատարը միանգամից անցավ ՀՀ գլխավոր դատախազության քննչական վարչության պետ Վլադիմիր Գրիգորյանի մահափորձին: «Լուրեր տարածվեցին, որ առավոտ շուտ Վ. Գրիգորյանի դեմ մահափորձ է կատարվել: Մյուս օրն առավոտյան նրան կանչել է Սիրադեղյանը՝ եւ, ամբաստանյալի ասելով, վրդովված էր, նյարդայնացած, վիճակը նախանձելի չէր: «Նա ինձ ասաց, որ Վ. Գրիգորյանի մահափորձը, կրա-կության քննչական մասից եկել եւ Ա. Տեր-Սահակյանի տղաների գործերն են ուզել: «Կադրերի վարչության մեջին կարգադրեցի ոչ մի փաստաթուղթ չտա, բացի քաղվածքներից, ծածկի: Դատախազությունից Սուրեն Գյոզալյանը զանգեց ինձ եւ ասաց, որ խանգարում ենք քննությանը, եւ պարտադիր պետք է տրվի փաստաթուղթը: Նախարարի հետ համաձայնեցնելուց հետո տեղեկանքը տվեցի: Մեկ-երկու օրից դատախազության աշխատակիցները եկան, եւ ես կադրերի բաժնի մեջին հրահանգեցի բոլորը հանձնել դատախազությանը»: Վ. Հարությունյանը հիշեցրեց մահափորձ կատարելու պատճառը. Գերագույն խորհրդում ստեղծվել էր հատուկ հանձնաժողով, որը զբաղվում էր ՆԳՆ-ի կատարած անօրինականություններով, որոնց համար մեղադրվում էր Վանո Սիրադեղյանը:

Վահան Հարությունյանն իր մասնակցությունն այդ ամենին «պարտակում» չհամարեց, ինչպես որակել է նախաքննությունը: Ավելին, դիմեց դատավարությանը մասնակից պետական մեղադրողներին ասելով. «Արդյոք ձեր անվճռականությունը, անսկզբունքայնությունը չէ՞ր պարտակման պատճառը: Ի վերջո կրակվել է գլխավոր դատախազության քննչական վարչության պետի վրա: Ինքս անձամբ հանդիպել եմ նրան եւ մարդկային սկզբունքներից ելնելով ասել եմ, որ իմ ղեկավարած կառույցն ընդհանրապես կապ չունի մահափորձն իրականացնողների հետ: Նա ասաց, որ շատ լավ գիտի, թե ովքեր են կանգնած նրանց թի-կունքում»:

...հափորձի ձախողումից հետո «Գ. Եղիազարյանը, որ նույնն է թե Դավիթ Շահնազարյանը», ելույթ ունեցավ՝ մեղադրելով Վանոյին: Հիշեցրեց, թե ՀՀՇ-ի ներսում նույնպես կար մի խումբ, որ այդ ժամանակ պահանջում էր Սիրադեղյանի հրաժարականը: Հնչում էին ելույթներ, որ երկու համակարգերը ղեկավարվեն մի նախարարի կողմից, եւ դա լինի Դավիթ Շահնազարյանը: «Սիրադեղյանից հրաման ստացա՝ վերացնել Գուրգեն Եղիազարյանին, նա նույնպես քայլող թիրախ էր: Ասացի, որ նրա հետ գործը բարդ կլինի: Վանոն ասաց, որ բնակության վայրի հասցեն կտրամադրվի: Մի քանի ժամից ինձ մոտ եկավ 7-րդ վարչության պետի տեղակալը եւ հայտնեց բնակության հասցեն: Ես հանձնարարեցի Մովսես Ներսիսյանին, որպեսզի նա բգի այդ մարդուն, որովհետեւ կարծում էի, որ մեզ էլ 7-րդ վարչությունն էր հետեւում: Մովսեսը կատարել էր հանձնարարությունը. Գ. Եղիազարյանը թաքնվել էր հարեւանի տանը»: Վ. Հարությունյանը հայտնեց, թե նախարարին զեկուցել է, որ «թիրախը» միշտ շրջապատված է մարդկանցով եւ հնարավոր չէ կրակել: Վանոն պատասխանել է. «Երեւի տղաներդ են բառաղի, գործին կցի Վաղոյին ու Վիրաբին (ՆԳ հատուկ գումարտակի հրամանատարը եւ տեղակալը)»: Կանչել է երկուսին եւ նախարարի անունից հանձնարարել իրագործել հրամանը: Սակայն, ամբաստանյալի ասելով, նրանք միանգամից հրաժարվել են եւ հայտնել, որ կփորձեն խոսել նախարարի հետ: «Թե ինչ ե-

պատճառը Վահան Հարությունյանը դարձյալ կապեց ԳԽ-ում ձեւավորված հատուկ հանձնաժողովի հետ, նշելով, որ այդ տարիներին ինքը պատրաստ էր ամեն ինչով պաշտպանել Սիրադեղյանին: Նախարարը դարձյալ կանչել է իր մոտ այն ժամանակ, երբ մեկի հետ խոսում էր դրանց սատկացնելու մասին: Իրեն հանձնարարել է զբաղվել այդ գործով: «Եղել են բազում պահեր Կիմ Բալայանին եւ առեւանգելու, եւ սպանելու համար»: Ավելացրեց, որ Կիմ Բալայանի մահափորձի մասին տեղյակ է պահել... ո՞ւմ, «նախաքննության ժամանակ չեմ ասել, կասեմ ապացույցների հետազոտման ժամանակ»: Ավելացրեց, թե Կիմ Բալայանին իզուր է թվում, թե Դավիթ Շահնազարյանն է իրեն փրկել: Նախարարին ասել է, որ խփելը բարդ է, լռեցնելու այլ եղանակ պետք է գտնել, չհամաձայնեց «էդ ինչ թազա օյիններ են, ոնց ասում եմ, էնպես էլ պետք է լինի»: Հանձնարարել է մի մարդու, որ նորից «Կ. Բալայանի վրա աշխատի», ամբաստանյալը նշեց, որ 6-րդ վարչությունն էլ էր այդ ուղղությամբ աշխատում, բայց հետագայում ոչ հրահանգ է եղել, ոչ պահանջ եւ Կ. Բալայանին մոռացել են: Երեկվա դատական նիստի ավարտին Վահան Հարությունյանն այն համոզմունքը հայտնեց, որ նախկին իշխանությունների մեջ ինչքան կեղտոտ բան կա, Վանոյի մեջ են լցրել, եւ քանի դեռ էդպես է, միշտ էլ վիճակը շարունակվելու է: Ամբաստանյալն իր ցուցմունքները կշարունակի այսօր:

Դատախազը բողոքարկում է Հարություն Հարությունյանին կալանելու որոշումը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 12-ին հոկտեմբերի 27-ի գործով մեղադրյալ Հարություն Հարությունյանի պաշտպան Ժորա Խաչատրյանը վերաքննիչ բողոք է ներկայացրել դատարան. պաշտպանը բողոքարկում է Հայաստանի Ազգային հեռուստատեսության փոխտնօրեն Հ. Հարությունյանի նկատմամբ խափանման միջոցը կալանք ընտրելու մասին Երեւանի Արաբկիր եւ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների առաջին ատյանի դատարանի հունվարի 7-ի որոշումը: Հայտնելով այս մասին «Նոյյան տապանի» թղթակցին, պրն. Խաչատրյանը կարծիք արտահայտեց, որ դատարանի կողմից նման որոշում կայացնելու համար բավարար չեն մեղադրանքը հիմնավորող ապացույցները:

«Հայկական ավիաուղիների» ինքնաթիռը Փարիզից վերադարձավ Երեւան

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐԿ: Այսօր, ժամը 5:00-ին Երեւան ժամանեց «Հայկական ավիաուղիներ» ընկերության A-310 աերոբուսը, որը համակարգչի հետ կապված խնդրի առնչությամբ մեկ օրից ավելի մնաց Փարիզի Շառլ դը Գոլ օդանավակայանում: Ինքնաթիռում կար 60 ուղեւոր: Այդ մասին հաղորդեց «Հայկական ավիաուղիների» մամլո ծառայության ղեկավար Թամար Սարգսյանը:

Նրա ասելով, այսօր իսկ առավոտյան աերոբուսը Երեւանից N 910 չվերթն իրականացրեց դեպի Մոսկվա:

Վեց ամսում մամոգրաֆիական կենտրոնը անվճար հետազոտել է 11 հազար կանանց

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վեց ամիս շարունակվեց հայ-ամերիկյան մամոգրաֆիական համալսարանական կենտրոնի եւս մեկ մարդասիրական ձեռնարկումը: Նրա «Լաբորատորիա՝ անիվների վրա» եղավ փախստականներով բնակեցված վայրերում՝ Մասիսում, Աբովյանում, Գեղարքունիքի, Սյունիքի եւ Շիրակի մարզերում, որտեղ հետազոտվեց մոտ 2 հազար կին: Իսկ, ընդհանուր առմամբ, ըստ մամոգրաֆիական կենտրոնի ղեկավար Հասմիկ Դավթյանի, այդ ժամանակաընթացքում համալիր հետազոտություն է անցել մոտ 11 հազար կին: Ժամանակակից սարքավորումների օգտագործումը թույլ է տալիս կաթնագեղձի ուռուցքն ախտորոշել ամենավաղ շրջանում, որը եւ կօգնի փրկելու բազմաթիվ կանանց կյանքը: Երեւանում մամոգրաֆիական կենտրոնը բացվել է 1997 թվականին՝ ամերիկահայ Ռիտա Պալյանի օժանդակությամբ, որն անհրաժեշտ սարքավորումների ձեռք բերման համար հանգանակություն էր կազմակերպել հայկական ծագում ունեցող ամերիկուհիների շրջանում:

Քասաղ գետի վրա գործում է նոր հիդրոէներգետիկական համակարգ

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ ԳԱԱ ռադիոֆիզիկայի եւ էլեկտրոնիկայի ինստիտուտի հատուկ կոնստրուկտորական բյուրոյում (ՀԿԲ) մշակվել եւ իրականացվել է հիդրոէներգետիկական համակարգ, որը թույլ է տալիս առանց էլեկտրաէներգիայի կամ վառելիքի ծախսման, օգտագործելով հենց ջրի էներգիան, ոռոգման եւ խմելու ջրով ապահովել սպառողներին: Այդ կայանքը, որ հզորությամբ համարժեք է 45 կվտ-ի, կառուցվել է Քասաղ գետի կիրճում, Աշտարակում՝ Հայաստանում գործող փախստականների Նորվեգական խորհրդի միջոցներով: Այս մասին հայտնեց ՀՀ ԳԱԱ ռադիոֆիզիկայի եւ էլեկտրոնիկայի ինստիտուտի ՀԿԲ տնօրեն Ռոբերտ Սարգսյանը: Ըստ նրա, այդ համակարգի աշխատանքի սկզբունքն այն է, որ էլեկտրաշարժիչի փոխարեն պոմպի շարժակի համար օգտագործվում է հիդրոտուրբին: Ենթադրվում է այդ կայանքի ներդրում երկրի այլ շրջաններում եւս:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Սկիզբը էջ 1

. 17 կալանավորված կա այսօր հոկտեմբերի 27-ի նախաքննության արդյունքներով: Օրվա նորությունը գործող շուրջ մեկ տասնյակ վարկածներից մի քանիսի հերքումն է, որ ավետեց Գ. Ջհանգիրյանը, բայց եւ համառորեն հրաժարվեց բացահայտել, թե ո՞ր վարկածներն են հերքվել ու քանի՞ վարկած է մնացել: Ամեն դեպքում հուսադրող փաստ, քանզի որքան նեղանում է կասկածյալների շրջանակը, այնքան դյուրանում է

նյաներին, մնացյալները գործողության հանգամանքների բերումով են սպանվել: Այսօրվա տվյալներով, զենքն ԱԺ բերվել է հանցագործության պահին, այսինքն վաղօրոք խորհրդարանում զենք-զինամթերք չի եղել: Նաիրի Հունանյանի սցենարը կիսատ է մնացել, եւ կատարված քրեական հանցագործությունը միանշանակ ունեցել է քաղաքական դրդապատճառներ: Գ. Ջհանգիրյանը չբացառեց, որ նախաքննության ավարտին հանցախմբին ներ-

Ջհանգիրյանը վերաբերվում է փիլիսոփայորեն: Զինդատախազը համաձայնեց լրագրողական այն դիտարկմանը, թե իր եւ նախաքննությունն իրականացնող խմբի դեմ փորձում են բացասական կարծիք ձեւավորել: Ինքը հիմքեր ունի ենթադրելու, որ այդ քայլերն ուղղորդված են իշխանության թեւերից մեկի կողմից: Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին իրենք տարբերաբար զեկուցում են նախաքննության գաղտնիքի սահմաններում ձեռք բերված

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի ԳՈՐԾԸ

«Ցուցափույթ սխալ հետեւություններ չկատարենք»

գործի բացահայտումը, եւ բնականաբար պետք է նվազեն անհանգստությունն ու տագնապը: Նախաքննությունն իրականացնող մարմնի ղեկավարն խստիվ հերքեց ծերբակալությունների ապօրինի լինելու պնդումները փաստելով, որ ծերբակալվածների, ապա կալանավորվածների դատապաշտպաններից եւ ոչ ոք առ այսօր առաջին ատյանի դատարանի որոշումները կալանքը իբրեւ խափանման միջոց ընտրելու մասին չի բողոքարկել ոչ վերաքննիչ, ոչ էլ վճռաբեկ դատարան, այնինչ գործող օրենսդրությունը լիովին հնարավորություն է տալիս փաստաբաններին բողոքարկելու առաջին ատյանի դատարանի վճիռները: Գ. Ջհանգիրյանը չմոռացավ ընդգծել. «Դատավորները նշանակվում են ՀՀ նախագահի կողմից, իսկ արդարադատությունն իրականացնելիս նրանք անկախ են եւ ենթակա են միայն օրենքին»: Զինդատախազը չմոռացավ նշել, որ միայն վերջերս Մուշեղ Մովսիսյանի փաստաբան Կռոմվել Գրիգորյանը բողոքարկել է ոչ թե իր պաշտպանյալին կալանքի ենթարկելու վճիռը, այլ այդ կալանքի ժամկետը երկարաձգելու վճիռը: Մուշեղ Մովսիսյանի գործոնը բավական կարեւորվեց, լրագրողները հիշատակեցին Մուշեղ Մովսիսյանի ազգական, ազգային անվտանգության աշխատակից Միհրան Մովսիսյանի հետ պատահածը: Միհրան Մովսիսյանը կանչվել է ազգային անվտանգության մեկուսարան վկայություններ եւ ցուցմունքներ տալու, սակայն, ըստ լրագրողների, այնտեղ ծերբակալվել է եւ 30 օր պահվել: Գ. Ջհանգիրյանը հայտարարեց, որ Միհրան Մովսիսյանը չի ծերբակալվել, այլ իր նախարարի կողմից կարգապահական կալանքի է ենթարկվել մանրամասնությունների համար առաջարկելով դիմել ԱԱ նախարարին:

Հոկտեմբերի 27-ի գործը քաղաքական հետեւանքներ կունենա

Ելնելով այս ճշմարտությունից, զինդատախազը կոչ արեց ցուցափույթ սխալ հետեւություններ չկատարել բացառելով իր ղեկավարած խմբի կողմից որեւէ քննչական սխալ թույլ տալը, որի արդյունքում անմեղները կհայտնվեն դատարանում, իսկ մեղավորները չեն կանչվի պատասխանատվության: Նախաքննության գաղտնիության սահմաններում Գագիկ Ջհանգիրյանը որոշ մանրամասներ պարզաբանեց. հոկտեմբերի 13-ին Նաիրի Հունանյանի ղեկավարած հանցախումբը մտադրություն ունեցել է իրականացնելու ԱԺ խոսնակ Կարեն Դեմիրճյանի, երկու փոխխոսնակների եւ վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի սպանությունը, բայց հետաձգել են վարչապետի բացակայության պատճառով: Քննչական խումբը վստահ է, որ Նաիրի Հունանյանի հանցախումբը ծրագրել էր սպանել հիշյալ չորս բարձրաստիճան պաշտոն-

կայացված մեղադրանքի որակումները կարող են փոխվել. բացի ահաբեկչական գործողությունից եղել է իշխանությունը զավթելու փորձ:

Զինդատախազը հաստատեց, որ հարցաքննության կանչվել են բազմաթիվ կուսակցությունների ներկայացուցիչներ «Իրավունք եւ միաբանությունից», ԱԺՄ-ից, ՀՅԴ-ից եւ ՀՀԿ-ից. «Շատ մարդկանց ենք հարցաքննել, այդ թվում Վանո Սիրադեղյանին եւ Լեւոն Զուրաբյանին, թե ովքեր վկայի կարգավիճակից կասկածյալ կդառնան՝ չեմ կարող ասել»: Երբ լրագրողները նշեցին Հայկ Բաբուխանյանի պարագան, թե վերջինս կալանքից խուսափել է իր անձնագրում արտասահմանում գտնվելու վերաբերյալ նշումի շնորհիվ, զինդատախազը հակիրճ պատասխանեց, որ Հայկ Բաբուխանյանի վերաբերմամբ նախաքննության խումբը վերջնական որոշում չի կայացրել:

Կան անձինք, ովքեր գիտեին վարչապետին սպանելու մասին

Արձագանքելով լրագրողների փաստարկներին Գ. Ջհանգիրյանը համաձայնեց. «Էլի անձինք կան, որոնց հետ Նաիրի Հունանյանը խոսել է Վազգեն Սարգսյանին սպանելու մասին»: **«Ազգի»** մանրամասնող հարցին ի պատասխան, թե Նաիրի Հունանյանից նման տեղեկություն ստացած անձինք միայն քաղաքական-կուսակցակա՞ն շրջանակներից են, թե՞ եղել են նաեւ բարձրաստիճան պետական պաշտոնյաներ, ի մասնավորի ազգային անվտանգության համակարգից, Գ. Ջհանգիրյանն ասաց. «Եկեք ես ձեր հարցը ոչ հաստատեմ, ոչ հերքեմ: Հենց որ մենք ստույգ իմանանք, որ մեկն իմացել եւ չի հայտնել, որպես մեղադրյալի կներգրավենք»:

Իր հրաժարականի պահանջին Գ.

փաստերի վերաբերյալ, որոնց դեպքերում նախագահն ինքն է հրավիրում խմբի ղեկավարներին: Կեսկատակ-կեսլուրջ զինդատախազը հայտարարեց, թե նախագահը գուցե ավելի քիչ գիտե, քան մամուլը, որից անգամ ինքն է նոր վարկածներ լսում: Օպերատիվ-հետախուզական եւ քննչական խմբերը գործում են լիակատար համաձայնության եւ փոխըմբռնման մթնոլորտում: Հանցագործների կուսակցական պատկանելությունը 5-րդ եւ 6-րդական հանգամանք է, դրսի հատուկ ծառայությունների մասնակցությունը հոկտեմբերի 27-ի ահաբեկչությանը դեռեւս ոչ հերքված է, ոչ հաստատված, պետք է սպասել նախաքննության ավարտին:

Նաիրի Հունանյանը «մի քիչ իհարկե զղջում է» տարբեր առումներով, հատկապես զղջում է, որ եղբորը ներգրավել է ահաբեկչությանը: Նաիրի Հունանյանի վերադարձը Նուբարաշենի մեկուսարանից ԱԱ մեկուսարան մարտավարական նպատակ ունի: «Դրո» գործի եւ այս նախաքննության միջեւ որեւէ կապ Գ. Ջհանգիրյանը չի տեսնում, մեկ անձի ցուցմունքների հիման վրա ձերբակալություններ իրագործելու պնդումը զինդատախազը համարեց միտումնավոր, բայց. «Թույլ տվեք չասել ինչպիսի միտում ունի նման կարծիքների ձեւավորումը»: Գ. Ջհանգիրյանը նկատի ուներ արդեն անեկդոտ դարձած գաղափարը. «Ա՛յ, Նաիրի Հունանյանին կասեմ, քո անունը կտա, քեզ կձերբակալեն»: 37 թ. բռնաճնշումների մթնոլորտի հաստատման վերաբերյալ **«Ազգի»** հարցին զինդատախազը պատասխանեց խորաթափանց ակնարկով. «37 թ. մասին բոլոր խոսակցությունները ես ավելորդ եմ համարում: Հատկապես հիշենք, թե 37 թ. ո՞վ էր կազմակերպում, ո՞վ էր ղեկավարում: Այստեղ չի կարելի մեզ մեղադրել 37 թ. մեջ»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Դեսպաններ՝ համատեղության կարգով

Աշխարհում Հայաստանի երկու տասնյակից ավելի դիվանագիտական ներկայացուցչություններն այսուհետ կհամալրվեն եւս երեքով: Նախագահ Ռ. Քոչարյանի հունվարի 11-ի հրամանագրով Ֆրանսիայում ՀՀ դեսպան Էդվարդ Նալբանդյանը համատեղության կարգով նշանակվել է նաեւ Իսրայելում Հայաստանի դեսպան: Նույն կերպ Արգենտինայում ՀՀ դեսպան Արա Այվազյանն ու Թուրքմենստանում ՀՀ դեսպան Արամ Գրիգորյանը նշանակվել են համապատասխանաբար ՀՀ դեսպաններ Ուրուգվայում եւ Տաջիկստանում: Երեք դեսպաններն էլ կպահպանեն իրենց նախորդ նստավայրերը. Փարիզում, Բուենոս Այրեսում, Աշգաբադում:

Ստորերկրյա նոր ցնցումներ Հայաստանի հյուսիսում

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունվարի 12-ի գիշերը, ժամը 3-ն անց 33 եւ 3-ն անց 36 րոպեներին ՀՀ սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունը գրանցել է ստորերկրյա ցնցումներ Հայաստանի տարածքում: Էպիկենտրոնում, որը գտնվում է Աշոցքից 10 կմ հյուսիս, դրանց ուժգնությունը կազմել է 3-4 բալ:

Վերանորոգվում է Երեւան-Մեղրի ճանապարհը

ՍՅՈՒՆԻՔ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւան-Մեղրի միջպետական նշանակության ճանապարհի Սյունիքի մարզի տարածքով անցնող հատվածներում 1999 թ-ին կատարվել է մոտ 1 մլրդ 100 մլն դրամի վերանորոգման աշխատանքներ: Մարզի ճանապարհաշինարարական ձեռնարկությունները կատարել են 23 հազար քառ. մ փոսային նորոգման եւ 220 հազար քառ. մ ասֆալտաբետոնյա ծածկի կառուցման, հարթեցնող շերտի պատրաստման եւ մակերեսային մշակման աշխատանքներ:

ԺՈՒՌՆԱԼԻՍՏԻ ՏՈՒՆ

Դասախոսություններ լրագրողների համար

Երեկ ժուռնալիստի տանը մեկնարկեց «Միջազգային ժուռնալիստիկա» թեմայով դասընթացը, որը նախատեսում է սփյուռք-Հայաստան հարաբերությունների քննարկումից մինչեւ միջազգային կազմակերպությունների, ինստիտուտների մասին տեղեկատվությամբ մեր լրագրողներին զինելը:

Դասընթացը, որն ընդամենը մի մասն է Հայաստանում ԶԼՄ-ների ձեւավորմանն ու գործունեությանն առնչվող ամբողջական ծրագրի, կազմակերպվել է Բաց հասարակության ինստիտուտի հայաստանյան գրասենյակի՝ Երեւանի մամուլի ակումբին տրամադրած դրամաշնորհով:

Ինչպես բացատրեց նույն ակումբի նախագահ Բորիս Նավասարդյանը, իրենց կազմակերպությունը կոորդինացնում է Բաց հասարակության ինստիտուտի՝ հայաստանյան ԶԼՄ-ներին առնչվող գործունեությունը՝ յուրաքանչյուր դեպքում ընտրելով համապատասխան գործընկերներ՝ տվյալ դեպքում ժուռնալիստների միությունը:

Եռամսյա դասընթացը, որի ավարտին գործող հիմնական լրատվամիջոցներից ներգրավված լրագրողներին կտրվի վկայագիր, ունի իր նախադեպը: Նույն ծրագրի շրջանակներում տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հիմնադրամի եւ ժուռնալիստների միության մասնակցությամբ արդեն կազմակերպվել է տեղեկատվական տեխնոլոգիաները քննարկող դասընթաց:

Լ. Գ.

Նոր կարգ է սահմանվել պետական բուհերի ընդունելության քննություններում

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կրթության եւ գիտության նախարարությունը սահմանել է պետական բուհերի ընդունելության կազմակերպման նոր կարգ:

Ինչպես ասաց ԿԳ փոխնախարար Միհրան Ստակյանը, ընդունելության համարյա բոլոր քննությունները կլինեն տարբերակված՝ մասնագիտական եւ ոչ մասնագիտական (օրինակ, գյուղատնտեսական ակադեմիայի համար սահմանված օտար լեզվի քննությունը չի ունենա նույն բարդությունն ու ծավալը, ինչ Բրյուսովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտինը): Այս քայլը պրն Ստակյանը բնորոշեց որպես քննությունների ապակենտրոնացման քաղաքականության առաջին փուլ: Քննությունների կազմակերպման գործում բուհերին կտրվի նաեւ որոշակի ինքնուրույնություն (հավանաբար, չեն նշանակվի լիազոր ներկայացուցիչներ, եւ վերահսկումը կտրվի բուհերին):

Այսպիսով, ըստ փոխնախարարի, ընդունելության քննությունները քայլ առ քայլ կվերադարձվեն բուհերին:

Հաջորդ փոփոխությունն այն է, որ մեդալակիրները, օլիմպիադաներում հաղթողները կօգտվեն մի շարք արտոնություններից: Ոսկե մեդալ ստացած դիմորդներն առանց քննության, անվճար ուսուցմամբ ընդունվում են բուհ՝ տվյալ մասնագիտության համար հատկացված տեղերի քանակով: Մրցույթի դեպքում կգործի նախարարության սահմանած կարգը: Արծաթե մեդալակիրները կընդունվեն բուհ՝ հանձնելով վերջինիս կողմից սահմանված միայն մեկ մասնագիտական քննություն: Մրցութային հավասար միավորների դեպքում առավելությունը կտրվի օլիմպիադաներում առաջին մրցանակ ստացած դիմորդներին:

Լեռնային Ղարաբաղում գործում է արտոնությունների նոր համակարգ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Ընթացիկ տարվա հունվարի մեկից Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում գործում է ծնելիության եւ բազմազավակության կարգավորմանն ուղղված արտոնությունների նոր համակարգ: Ընտանիքում ծնված յուրաքանչյուր երրորդ երեխայի համար ԼՂՀ կենտրոնական բանկում նպատակային ժամանակավոր ներդրում է կատարվում: Ներդրման չափերը, սակայն, Ստեփանակերտի եւ հանրապետության մյուս բնակավայրերի համար տարբերակված են: Մասնավորապես, ընտանիքում ծնված յուրաքանչյուր երրորդ նորածին երեխայի համար ներդրման գումարը կազմում է 700 ամերիկյան դոլար, չորրորդի եւ հաջորդների համար հազար ամերիկյան դոլար: Ի տարբերություն Ստեփանակերտի ԼՂՀ շրջաններում յուրաքանչյուր հինգերորդ երեխայի համար 1500 դոլարի հաշիվ է բացվում, վեցերորդի եւ յոթերորդի համար 2000 դոլարի, ութերորդի եւ իններորդի համար 2500-ական դոլարի, տասներորդի համար 3 հազար դոլարի: Ներդրումները ուժի մեջ են մինչեւ երեխայի 18 տարեկան լրանալը:

Բազմազավակ ընտանիքների համար նախատեսվում են նաեւ այլ արտոնություններ՝ օգտագործված էլեկտրաէներգիայի մասնակի փոխհատուցում, գրքեր ձեռքբերելու համար միջոցների հատկացում եւ այլն: Յոթ եւ ավելի երեխա ունեցող ընտանիքներին նոր բնակարան է հատկացվում, իսկ տասը երեխա ծնվելու դեպքում «Նիվա» կամ «ՈՒԱԶ» մակնիշի ավտոմեքենա: Նախատեսվում է նաեւ վարկերի հատկացում գյուղատնտեսական աշխատանքների համար:

ԱԶԳ

Բաքվի ջարդեր

Խաղաղության ճանապարհը զղջման միջով է անցնում

Սկիզբը էջ 1

Լրագրերում այդ նույն օրը ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի որոշման կողմից տպագրվեց ՏԱՍՍ-ի հաղորդագրությունը. «Լեռնային Ղարաբաղի Հադրութի շրջանում ադրբեջանական միլիցիայի աշխատակիցների կողմից ապօրինի գործողությունների խափանման ժամանակ վիրավորվել են լեյտենանտ Ի. Ցիմբալյուկը եւ կրտսեր սերժանտ Է. Սամոյլովը: Այսօր լեյտենանտ Ցիմբալյուկը վախճանվեց զինվորական հոսպիտալում Թբիլիսիում... Զինված հարձակումներ են կատարվել Մանաշիդ, Էրքեջ, Բուզլուխ եւ Շահումյանի շրջանի հայկական Բորիսի գյուղերի վրա»:

Սակայն միութենական զանգվածային լրատվության միջոցները դեռ երկար ժամանակ չէին արձագանքում Ադրբեջանում տեղի ունեցող իրադարձություններին: Այսպես ասած, կողմնորոշվում էին, սպասում հրահանգի: Միայն «Բակինսկի ռաբոչին» երկու տողով հայտնեց, որ հունվարի 14-ին Բաքու ժամանեցին ԽՄԿԿ ԿԿ քաղբյուրոյի անդամության թեկնածու, Միության խորհրդի նախագահ Ե. Պրիմակովը եւ ԽՄԿԿ ԿԿ քարտուղար (ազգային հարցերի գծով) Ա. Գիրենկոն: Հայկական «Կոմունիստը» հայտնեց, որ Երեւան են ժամանել ԽՄԿԿ ԿԿ քաղբյուրոյի անդամ, ԽՄԿԿ քարտուղար Ն. Սլյունկովը եւ ԽՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի նախագահի տեղակալ Ի. Սիլաեւը: Նրանց ժամանումից ճշգրտորեն մեկ ժամ անց Երեւան հասցրին Բաքվից եկող հայ առաջին փախստականներին: Բաքվի ջարդերի մասին առաջին տեղեկությունները մոսկովյան թերթերը սկսեցին տպագրել միայն հունվարի 16-ին:

Այդ նույն օրը հրապարակվեց Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզում եւ մի քանի այլ շրջաններում արտակարգ իրադրություն մտցնելու ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության հրամանագիրը, համաձայն որի պահանջվում էր. «Արգելել ժողովների, միտինգների, փողոցային երթերի, ցույցերի անցկացումը, վերահսկել լրատվության միջոցները» (ոչ թե Բաքվում, որտեղ արյուն էր հեղվում, այլ Ստեփանակերտում, որը ողբերգության վայրից հեռու էր հազարավոր կիլոմետրեր), «պարտավորեցնել տվյալ վայրի բնակիչ չհանդիսացող քաղաքացիներին հեռանալ...» (ոչ թե Բաքվից, որտեղ վայրագություններ էին տեղի ունենում, այլ՝ Ղարաբաղից, որն ընդունում էր Սումգայիթից եկող հայ փախստականներին):

Այսպիսով, Լեռնային Ղարաբաղը դարձավ արտակարգ դրության փորձարկման դաշտ, քանի որ երկրում գոյություն չուներ այդ ծայրահեղ միջոցը գործնականում կիրառելու սահմանված կարգ: Եվ քանի որ ԼՂԻՄ-ում օրինական իշխանությունը վերացված էր, ենթադրվում էր ոչ թե արտակարգ, այլ ռազմական դրության ներմուծում: Եվ երեւի այն նպատակով, որ գոնե ինչ-որ կերպ կանխվի հնարավոր կամայականությունը, հրամանագիրը պարունակում էր խորամանկ 10-րդ կետը. «Համարել անհրաժեշտ ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդում արագացնելու ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի հանձնարարությամբ ԽՍՀՄ Մինիստրների խորհրդում արտակարգ իրավիճակի մասին մշակված օրենքի նախագծի քննարկումը»: Իսկ մինչ այդ Ղարաբաղում փաստորեն իրավազրկության կարգ էին սահմանել բնակչության եւ անսահմանափակ իրավասության կարգ պաշտոնական (կարդա ադրբեջանական) իշխանությունների համար:

Ջարդերի առաջին իսկ օրը շարքից հանվեց հեռուստատեսային ամբողջ տեխնիկան Բաքվում եւ այլ քաղաքներում: Փոխարենը Լեռնային Ղարաբաղի կենտրոնից՝ Շուշիից, գիշեր-ցերեկ հեռուստաեթեր էին տրվում հակահայկական քարոզ եւ փողոցային հայհոյանքներ: Պարետատունը դրա դեմ ոչինչ չէր կարողանում անել, քանի որ Շուշիում, որտեղ մինչ այդ արդեն հայ չէր մնացել, իրականում պարետային ժամ չէր գործում: Շուշիում տիրող կամայականության մասին գրեց «Սովետսկի Կարաբախ» թերթը: Հոդվածի հեղինակին ծերբակալեցին արտակարգ իրադրության մասին հրամանագրի 2-րդ կետի համաձայն եւ քշեցին Ռուսաստան: Մեկ օր անց «Պրավդայում» հաղորդում հայտնվեց. «Ազգամիջյան երկպառակություններ հրահրելու համար վարչական կարգով Ստեփանակերտում ձերբակալվել է «Սովետսկի Կարաբախ» թերթի գլխավոր խմբագրի տեղակալ Ա. Ա. Դուկասյանը» (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ներկայիս նախագահը- Ձ. Բ.): Այդ նույն հոդվածում նշվում էր, որ Ադրբեջանի «Ժողովրդական ճակատը» իրականացնում է ոչ միայն հայերի, այլեւ ուրիշ ժողովուրդների ու ազգությունների ներկայացուցիչների ցեղասպանություն: «Ժողովրդական ճակատը» շարունակում է հանդես գալ ընդգծված ազգայնական դիրքերից: Այդպես նա սպառնում է լիովին ոչնչացնել ուդիների էթնիկական խմբին, որը՝ 6000 մարդ, ապրում է Ադրբեջանի Նիջ Քուբկաշեն գյուղում»: (Մնում է հիշեցնել, որ այդ հինավուրց ժողովուրդը դավանում է ուղղափառություն):

Արտակարգ իրադրության շրջանի առաջին պարետ նշանակվեց գեներալ-մայոր Յու. Ա. Կոսոլապովը: ԽՍՀՄ ժողովրդական դեպուտատներ Վալերի Գրիգորյանի եւ Բորիս Դադամյանի հետ մենք այցելեցինք պարետին եւ անհանգստություն հայտնեցինք, որ ադրբեջանական իշխանությունները չարաշահելով հրամանագրի տված հնարավորությունները, շարունակում են «օրինական» շղարշի տակ տեղահանել հայ բնակչությանը: Սակայն զրույցի ընթացքում համոզվեցինք, որ նա ժամանակավոր մարդ է: Եվ չսխալվեցինք: Բառացիորեն մի երկու օր հետո Կոսոլապովին փոխարինեց ներքին զորքերի ոչ անհայտ գեներալ Վ. Սաֆոնովը, որն առաջին իսկ օրերից բոլոր հակահայկական գործողությունների մեջ իրեն դրսեւորեց որպես պրովոկատոր ինչպես Ստեփանակերտում, այնպես էլ շրջաններում: Մի քանի ամիս էլ չէր անցել, որ նա ընտրվեց Ադրբեջանի կոմկուսի ԿԿ անդամ, մարտական պարգեւներ ու թանկարժեք նվերներ ստացավ Մութալիբովի ձեռքից: Շուտով Բաքվից նրան օգնության եկավ Ադրբեջանի ԽՄԿԿ ԿԿ երկրորդ քարտուղար Վ. Պոլյանիչկոն, որը հանրապետության ղեկավարության կողմից նշանակվեց Լեռնային Ղարաբաղի գծով կազմկոմիտեի նախագահ: Մտահղացումը նենգ էր. ռուսների ձեռքով կամայականություններ կատարել հայերի մեջ՝ հակառուսական տրամադրություններ սերմանելու համար: Պարետային ժամը Ստեփանակերտում հրամանագրից շատ առաջ էր գործում: Հիմա երկարացվեց եւս երկու ժամով: Ղարաբաղը սուզվեց իսկական դժոխքի մեջ: Միակ բանը, որ մնում էր մեզ անելու, խաղաղ ազգաբնակչության անհնազանդությունն էր ադրբեջանական իշխանություններին: Հրամանագրով տրված պարետային ժամի եւ դաժան վարչակարգի քողի տակ, իրենց անպատժելիության մեջ վստահ ադրբեջանական օմոնականներն ամեն օր քշում-տանում էին անասուններ, հրդեհում խոտի դեզերը, պայթեցնում Ստեփանակերտի ջրմուղը, անջատում գազն ու էլեկտրականությունը: Նրանց, ովքեր դիմադրում էին, անց էին կացվում այսպես կոչված «զտիչների» միջով եւ ջարդ ու խուրդ արված, մահվան դուռը հասցված՝ ուղարկվում Շուշիի բանտը, որտեղից կարելի էր ողջ դուրս գալ միմիայն մեծ փողերի գնով:

Իսկ այդ նույն ժամանակ Բաքվում ոչ միայն արտակարգ դրություն, այլեւ նույնիսկ պարետային ժամ չէին մտածում սահմանել, թեեւ ադրբեջանական մայրաքաղաքում վառվում էին հայկական տներն ու բնակարանները, ողջ-ողջ հրկիզվում մարդիկ, վտարվում սեփական օթեւաններից: Ճիշտ է, ՏԱՍՍ-ի սկզբնական հաղորդագրություններում այդ ամենը ներկայացվում էր ավելի քան չհրահանգավորված ձեւով. «Երեկոյան Բաքվում խուլիգանական տարրերի խմբերը խռովություններ ու վայրագություններ են սարքել: Ողբերգական իրադարձություններ են տեղի ունեցել, կան մարդկային զոհեր»: Նրանց համար, ովքեր այսօր մոռացել են այն ժամանակվա լրագրային ոճը, մեջ ենք բերում ՏԱՍՍ-ի վերոհիշյալ հաղորդագրության շարունակությունը: «Ադրբեջանի կոմկուսի ԿԿ, Ադրբեջանի ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահությունը եւ Մինիստրների խորհուրդը վճռականորեն (՞- Ձ. Բ.) եւ զայրույթով (՞) դատապարտում են (՞) խուլիգանական (՞) տարրերի հանցավոր գործողությունները եւ կոչ անում (՞) Բաքու քաղաքի բնակիչներին, ողջ հանրապետության աշխատավորներին՝ հանդես բերել բարձր պատասխանատվություն (՞), առավելագույն զսպվածություն ու կազմակերպվածություն, դրսեւորել ամենայն համագործակցություն (՞) իրավապահ օրգաններին»: Այս փարիսեցիական ամբոխավարության էությունը հեշտությամբ պարզաբանեց մասնավորապես Լ. Յունուսովան («Ժողովրդական ճակատի» վարչության անդամ, մամուլի կենտրոնի ղեկավար), որն ազնվորեն հայտարարեց գործակալությանը. «Այդ գործողությունները աջակցվեցին պաշտոնական ղեկավարության կողմից, որը դեռ անցած աշնանը «Ժողովրդական ճակատին» անվանում էր ծայրահեղականներ, հանցագործներ, իսկ հիմա դադարեցրել է հարձակումները, քանի որ ճակատի աջ թեւի գաղափարները ստանձնել են իրենք: Հանրապետության ղեկավարությունն այժմ փակում է նաեւ Հայաստանի հետ հակամարտությունը շարունակելու աջ թեւի ձգտման վրա: Օրինակների համար հեռու գնալու հարկ չկա. Բաքվում հրդեհեցին հայկական եկեղեցին, եւ միլիցիան չարձագանքեց վանդալիստական այդ արարքին...»:

Հունվարի 13-ից հետո, երբ տեղեկատվական վեկտորը հիմնականում ուղղվեց Բաքվի դեմ, թվաց, թե Նախիջեւանում եւ Ադրբեջանի այլ շրջաններում տեղի ունեցած իրադարձությունները մոռացվեցին: «Իզվեստիան» հունվարի 16-ին գրեց. «Ամեն ոք, ով հետեւում է Անդրկովկասում տեղի ունեցող դեպքերին, չի կարող չնկատել, որ Բաքվում կատարված ողբերգությունը կապված է դրան նախորդած իրանա-ադրբեջանական սահմանի իրադարձություններին»: Հատկապես հունվարի 16-ին, թերեւս Բաքվի ջարդերի յուրօրինակ պիկի օրը, Ադրբեջանի ղեկավարությունը որոշեց Շահումյանի շրջանի հայկական փոքրիկ Մանաշիդ գյուղը դարձնել Սոնգմի: Ինչպես «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթի թղթակցին հայտնեց փոխգնդապետ Վ. Խարիչկինը, «Գյուղը հրետանային գնդակոծության է ենթարկվում: Գրոհայինների մոտ հակաօդային սարքավորման զենիթային մարտկոց կա, մեկն էլ ունեն ադրբեջանական Աչենդ գյուղի մոտ: Դրանցով գնդակոծում են հայկական Ազատ, Գետաշեն եւ այլ բնակավայրերը: Կրակում են նաեւ զինվորական ուղղաթիռների վրա»:

Հունվարի 17-ին մենք Բաքվի ռադիոյով ռեպորտաժ էինք լսում բազմահազարանոց միտինգից, որտեղ ելույթ էր ունենում Ե. Պրիմակովը: Հաղորդավարը մեջբերում էր անում նրա ելույթից, որն ամենեւին չդատապարտելով բարբարոսությունը, միտինգավորներին խոստանում էր «վճռական միջոցներ ձեռնարկել Ղարաբաղում արտակարգ դրություն մտցնելու ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության հրամանագրի կատարման համար»: Ես ծոցատետրիս մեջ նշում կատարեցի. «Եվգենի Մաքսիմովիչ, ձեզ կդատապարտեն ո՛չ միայն հայերը, ո՛չ միայն պատմությունը, այլեւ ադրբեջանցիները: Միշտ այդպես է լինում, երբ երրորդ կարգի դասալիքները խեղաթյուրում են փաստերը»:

Այդ օրը միտինգ էր տեղի ունենում նաեւ Երեւանում: Այս անգամ միտինգավորները հավաքվել էին ոչ թե թատերական հրապարակում, այլ կոմերիտմիության կենտկոմի շենքի մոտ: «Կոմսոմոլկան» հաղորդում տվեց. «Անհանգստանալով Բաքվում բնակվող իրենց հարազատների համար, մարդիկ հիմնարկից հիմնարկ են նետվում որեւէ հուսալի լուր ստանալու նպատակով: Բայց դժվար է որեւէ լուր ստանալը: Չէ որ մարդիկ մեկնել են երկրի տանջյալ ռեգիոններ: Եվ ահա այդ մարդկանց ճակատագիրը պարզելու համար կոմերիտմիության կենտկոմը, ունենալով արդեն Սպիտակի փորձը, որոշել է ստեղծել որոնումների շտաբ՝ անհետ կորածներին փնտրելու համար: Մամուլում հայտնում էին շտաբի հեռախոսներն ու հասցեն: Նույն օրվա երեկոյան Նախիջեւանի ԻԽՍՀ-ից սկսեցին կրակել սահմանակից հայկական գյուղերի վրա: Հայկական Երասխ գյուղում երեք մարդ զոհվեց»:

Հայկական ջարդերին տարբեր կերպ արձագանքեցին Իրանը եւ Թուրքիան: Եթե Իրանի կառավարությունը հանդես եկավ հայտարարությամբ, թե «իսլամը սահման չի ճանաչում, երբ խոսքը վերաբերում է մարդկանց հոգուն, բայց նա վճռականորեն մերժում է պետական սահմանները խախտելու նույնիսկ միտքը», ապա Թուրքիան հայերի հանդեպ մշակված հարաբերությունների ավանդական շրջանակներում, 90 թ. հունվարի գրեթե բոլոր սեւ օրերին առատորեն մեկնաբանում էր Ադրբեջանական ԽՍՀ-ի Մինիստրների խորհրդի նախագահ Ա. Մութալիբովի այցը Անկարա: Բաքվում հայկական ջարդերը խնամքով կազմակերպելու ամենաթեժ պահին՝ հունվարի 5–10-ին, Մութալիբովն ավարտեց ուղեւորությունը Թուրքիայում, հրահանգներ ստանալով փորձված թուրք մասնագետներից, թե ինչպես կազմակերպել կոտորածը՝ ջրից չոր դուրս գալու եւ զոհին մեղադրելու համար: Այստեղ ինչպես չհիշել մեծ Տյուտչեւի մարգարեությունը. «Դարձյալ բարդ արյուն է հեղվում Արեւելքում, դարձյալ կոտորած, ամենուրեք ողբ ու լաց: Եվ դարձյալ արդար է դահիճն իր խարխափանում, իսկ զոհերը՝ մատնված չարախոսության»: Եվ Ադրբեջանի կոմկուսի ԿԿ գրեթե առաջին քարտուղար՝ Ա. Մութալիբովը, թուրք լրագրողի հարցին, թե նա ինչպես է գնահատում այն փաստը, որ հայերն աղմկում են Բաքվում սկիզբ առած հայկական ջարդերի առիթով, լկտիաբար նետեց. «Շունը կհաչի, քարավանը կգնա»: Նրա այդ կեղտոտ ցինիզմի մասին մենք հայտնեցինք ԽՍՀՄ դեպուտատներին ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանի ամբիոնից:

Ուշագրավ է, որ Մութալիբովի Թուրքիա կատարած ուղեւորության մասին «Բակինսկի ռաբոչին» ռեպորտաժ հրապարակեց հատկապես հունվարի 13-ին: Միտինգում հռետորներից մեկը կոչ անելով հանրապետությունում արգելելու ռուսաց լեզուն, որպես հիմնավորում մեջբերեց Մութալիբովի խոսքերը թերթից. «...թուրքաբանական հետազոտությունների հարցերի վերաբերյալ գիտական հրատարակությունները Թուրքիայի հետ փոխանակելու, թուրքաբանական հարցերի շուրջ համագումարներ կազմակերպելու, Ադրբեջանում թուրքերեն լեզվի հետագա զարգացման անհրաժեշտության մասին»: Հակառուսական հիստերիայի համայնապատկերի վրա ինչ-որ մեկը զարգացրեց այն միտքը, թե նախքան Խորհրդային Միությունից դուրս գալը հարկավոր է վերջնականապես հաշիվները մաքրել հայերի հետ: Այդ եւ նման կարծիքներից միտինգավորներն ավելի էին մոլեգնում: Վերջապես ինչ-որ մեկը միկրոֆոնի մեջ անսպասելիորեն բարձր ասաց. «Հենց նոր ինչ-որ հայ Ավանեսով, երբ փորձում էին նրան հանել բնակարանից, գործի դրեց կացինը եւ սպանեց երկու ադրբեջանցու...»:

Մեկնաբանելով ինչ-որ մեկի կողմից «Կրակոց Սարաեւոյում» անվանված այդ էպիզոդը, իրադարձությունների ականատես, Բաքվից փախած Ռ. Բախլյանն այն ժամանակ դեռ տաք հետքերով գրեց հայկական «Կոմունիստ» թերթում. «Ես կարող եմ պատկերացնել, թե ինչ է կատարվել Ավանեսովի բնակարանում, երբ մարդը, որի կյանքին, անկասկած, վտանգ է սպառնացել, ձեռքն է առել կացինը: Պետք է խոստովանել, որ բոլոր բաքվեցիները կացին էին պահում բարձի տակ՝ քաջ իմանալով, որ ամեն պահի կարող են հարձակման ենթարկվել: Չեմ կասկածում, որ «սեւ» լուրը բերող սուրհանդակի հայտնվելը հրապարակում նախապես պլանավորված էր միտինգի կազմակերպիչների կողմից: Կոչն անմիջապես նետվեց ամբոխին, եւ հազարավոր ավազակներ սուրացին ավերելու հայերի բնակարանները: Ջարդն ամենուրեք սկսվեց միաժամանակ, ե՛ւ կենտրոնում, ե՛ւ ծայրամասերում»:

1990 թ. հունվարի 13-ի շաբաթը պատահականորեն չէր ընտրված: Այդ տարիներին հայ բնակչության դեմ բոլոր պրովոկացիաները ջարդերի կազմակերպիչները պլանավորում էին ուրբաթ կամ շաբաթ օրերին: Առջեւում հանգստյան օրեր էին, նշանակում է՝ Կրեմլն անհասանելի է: Ոչ մեկի հետ չես կարող կապվել: Այդպես է եղել ե՛ւ Սումգայիթում, ե՛ւ Կիրովաբադում, ե՛ւ Գետաշենում, ե՛ւ Ստեփանակերտում, ե՛ւ Բաքվում, ե՛ւ այլ քաղաքներում ու գյուղերում:

Բաքվում կոտորում էին ոչ միայն հայերին, ռուսներին, հրեաներին, այլ ազգերի ներկայացուցիչներին, այլեւ այն ադրբեջանցիներին, որոնք փորձում էին օգնել հայերին: Բազմահարկերի պատուհաններից ու պատշգամբներից վառվող ջահերի պես դուրս էին նետվում ոչ միայն կահ-կարասին ու գրքերը, այլեւ կենդանի մարդիկ: Իսկ այդ ժամանակ Կրեմլում քննարկում էին՝ զորքը քաղաք մտցնե՞լ, թե՞ ոչ: Միայն հունվարի 19-ին Մ. Գորբաչովը հրամանագիր ստորագրեց «Բաքվում արտակարգ իրադրություն մտցնելու մասին», որը հրապարակվեց «Պրավդայում», միայն 48 ժամ հետո, հունվարի 18-ին, կիրակի օրը:

Հրամանագրի կատարումը հանձնարարված էր օդադեսանտային դիվիզիայի գնդապետ Ա. Ն. Լեբեդին, որը տարիներ անց իր «Տերության համար վիրավորական է» գրքում կգրի. «Լրագրերը, հեռուստատեսությունը մի տեսակ սովորական, գորշ, առօրեական ձեւով հայտնում էին, թե Բաքվում դարձյալ կոտորած է: Նշվում էր զոհերի քանակը: Համաշխարհային եւ միութենական հասարակայնությունը ծուլորեն ու հերթական ձեւով բողոքում էր: Սպաներն օրեցօր ավելի ու ավելի էին զարմանում. «Ինչո՞ւ է, որ Բաքվում կոտորած է, իսկ մենք դեռ Տուլայում ենք»: Թե Մ. Գորբաչովն ինչպիսի ջանքեր գործադրեց մեկ շաբաթվա ընթացքում արյունահեղ երկպառակությունները կանխելու համար, չգիտեմ, բայց երեւում է փաստարկները սպառելով, հիշեցին բանաձեւը՝ «Օդադեսանտային զորքեր, պլյուս ռազմատրանսպորտային ավիացիա՝ հավասար է Անդրկովկասում խորհրդային իշխանության»: Հունվարի 18-ին դիվիզիան ոտքի հանվեց տագնապի ազդանշանով»:

Հունվարի 19-20-ի գիշերը «Ժողովրդական ճակատի» գրոհայինները փոթորկալի կրակ բացեցին զինվորականների վրա, որոնք օդանավակայանից մարտերով հասան քաղաք մի քանի ժամվա ընթացքում: Լեբեդը պատմում է, որ յուրաքանչյուր երկու, երկուսուկես կիլոմետրի վրա հարկ էր լինում հաղթահարել հիմնավորապես ամրացված բարիկադները: «Երկու անգամ, գրում է «Տերության համար վիրավորական է» գրքի հեղինակը, հակառակորդ կողմն այսպիսի հնար գործադրեց. խճուղու վրա, որտեղով պետք է անցներ գունդը, սլանում էր տասնհինգ տոննանոց ջրող մեքենան՝ սողնակը բացած վիճակում, եւ բենզինը հորդում էր ասֆալտի վրա: Վառելիքը բռնկված է, շրջակայքի խաղողի այգիներից վառվող ջահեր են նետվում ճանապարհի վրա: Զորասյան դեմ կրակի միաձույլ պատնեշ է կանգնում: Այդ երեսուն կիլոմետրը ռյազանցիների վրա նստեց հրազենի գնդակով՝ յոթ, եւ աղյուսներով, խողովակներով, ցցերով ջարդվածքներ ստացած երեք տասնյակ վիրավորներ...»:

Այդ հետո են պնդելու, թե Բաքվում խորհրդային զորքերը գնդակահարեցին «Ադրբեջանի անկախության երազանքը» եւ արդեն «մոռանալու», որ այդ նույն գիշերվա նախօրյակին, հունվարի 19-ի ցերեկը, «Ժողովրդական ճակատի» «մի խումբը կոտորում էր փողոց նետված հայերին», «մյուս խումբը կողոպուտով էր զբաղված», «երրորդը բռնաբարում էր կանանց», «չորրորդը հարձակումներ գործում սպաների ընտանիքների վրա» (ՏԱՍՍ): Ստեփանակերտում միութենական ռադիոյով մենք լսում էինք մամուլի տեսությունը. «Շարունակվում է զինծառայողների կանանց ու երեխաների էվակուացիան քաղաքից» («Իզվեստիա»): Տեղեկատուն մեջբերվում էր «Ժողովրդական ճակատի» ուլտիմատումի տեքստը. «Եթե բանակը դուրս չգա Բաքվից, ապա հունվարի 21-ի առավոտյան կսկսենք ռուսալեզու բնակչության կոտորածը»: Իսկ մեկ օր հետո մամուլի տեսության մեջ հնչեց «Կոմսոմոլկայի» տեքստը. «Ադրբեջանական ԽՍՀ-ի ներկայացուցչությունը Մոսկվայում լուրեր է տարածել հազարավոր զոհվածների մասին, իբր մեկուկես հազար դիակ է պահված «Ղազախստան» լաստանավի վրա: Դա լկտի կեղծիք էր: Ադրբեջանական լրատվության միջոցներում ջարդերի ամբողջ ընթացքում ոչ մի բառ չգրվեց, թե ինչպես են գազանաբար սպանվել հարյուրավոր հայեր եւ այլ ազգի մարդիկ: Հունվարի 20-ի երեկոյան կենտրոնական հեռուստատեսությամբ ելույթ ունեցավ Մ. Գորբաչովը: Ստեփանակերտում նրա ելույթի տեքստը տրանսլյացիայի ենթարկեցին ԲՄՊ-ների վրա տեղադրված բարձրախոսներով: «Մոլեգնած ազգայնական կարիերիստները (՞- Ձ. Բ.) շարունակում էին շիկացնել իրավիճակը, գրոհայինների ջոկատներ կազմել, փակել ճանապարհները, օդանավակայանները: Հաճախակի են դարձել հարձակումները զինծառայողների, զենքի պահեստների, իրավապահ օրգանների վրա»:

Վերջը՝ հաջորդիվ

Տեւական պատերազմի ուրվականը Չեչնիայում

Այնտեղ այժմ վճռվում է Ռուսաստանի ճակատագիրը

Չեչնիայում հակաահաբեկչական գործողությունները սկսած Ռուսաստանի վարչապետ Վլադիմիր Պուտինը, դառնալով նախագահի պաշտոնակատար, այս տարեսկզբին անսպասելիորեն պաշտոնանկ արեց ռուսական զորքերի երկու խմբավորումների հրամանատարներ, Ամանորի նախօրեին հերոսի աստղերի արժանացած գեներալներ Տրոշեւին եւ Շամանովին: Այս պաշտոնանկության հրամանը տվել էր խմբավորման ընդհանուր հրամանատար, գեներալ-գնդապետ Կազանցեւը, բացատրելով այն հանգամանքով, թե իբր «հարկավոր է հնարավորություն տալ Տրոշեւի ու Շամանովի տեղակալներին՝ մարտական փորձ կուտակելու»: Ինքը՝ նախագահի պաշտոնակատար Պուտինը, երեք օր առաջ հեռուստատեսությամբ հայտարարեց, թե «Ռուսաստանը Տրոշեւի եւ Շամանովի նման գեներալներին դեռ չի նետում», նրանք վերադարձել են իրենց նախկին՝ օկրուգի զորքերի հրամանատարի տեղակալի եւ 58-րդ բանակի հրամանատարի պաշտոններին՝ ի հավելումն ստանալով «լրացուցիչ ծանրաբեռնվածություն»: Եվ չնայած այս ծխածածկույթին, կարելի էր ենթադրել, որ դեռ երեկ աննախադեպ ժողովրդայնություն վայելող երկու մարտական գեներալների անսպասելի շնորհազրկումը շատ նման էր ինչ-որ շատ լուրջ վրիպման համար պատժի: Վերջին օրերի իրադարձությունները եկան հաստատելու այս իրողությունը. չափազանց հրապուրվելով չեչենական բնակավայրերը հեշտությամբ, մի շարք դեպքերում նույնիսկ առանց կրակոցի գրավելու փաստերով, պատժված գեներալները բավականաչափ հոգ չէին տարել թիկունքն անվտանգ դարձնելու մասին: Օգտվելով այս անփութությունից, մեծ թվով չեչեն գրոհայիններ խաղաղ բնակիչների անվան տակ մնացել էին Շալի, Արգուն, Գուդերմես քաղաքներում, այլ բնակավայրերում, ուր գիշերները հանելով թաքցրած զենքերը՝ կրակում էին հաղթողների թիկունքին: Մայրաքաղաք Գրոզնու փաստացի գրոհն սկսելուն պես նորից կազմակերպված խմբերի մեջ միավորվելով, նրանք հզոր հարված հասցրին ռուսներին: Ըստ արեւմտյան լրատվական գործակալությունների տեղեկությունների, գրոհայինները փաստացի իրենց վերահսկողության տակ էին առել հիշյալ բնակավայրերը: Ռուսները համառորեն հերքում էին ինչպես այդ, այնպես էլ շրջափակված Գրոզնուց ճեղքել-դուրս գալու փորձերը, այդ ամենը համարելով «տեղեկատվական պատերազմում չեչենների տարածած ապատեղեկատվություն»: Իբրեւ այս համառության ապացույց, հունվարի 12-ին նրանք հեռուստատեսությամբ ռեպորտաժներ էին հաղորդում իբր թե չեչենների վերահսկողությանն անցած Շալիից, ուր կազմակերպել էին լրագրողների մի խմբի այցելություն: Բայց հենց այդ լրագրողներն էին ասում, թե «դեռ մեկ շաբաթ առաջ այս փողոցներում կատաղի մարտեր էին գնում»:

Չեչնիայում պատերազմող ռուսական զորախմբի հրամանատարության հաղորդագրության համաձայն, այդ մարտերի ընթացքում ոչնչացվել է շուրջ 250 գրոհային, իրենց կորուստները, սպանված ու վիրավոր, չեն գերազանցում 3 տասնյակը: Պատերազմում հակառակորդի կորուստները բազմակիորեն մեծացրած եւ սեփական կորուստները նույնքան պակասեցված ցույց տալը սովորական բան է ոչ միայն ռուսների համար: Այնպես որ, անկասկած է, Չեչնիայում ինչ-որ բան, այնուամենայնիվ, տեղի է ունեցել: Հակաահաբեկչական գործողությունը, ինչպես երեւում է, իրոք վերածվում է տեւական պարտիզանական պատերազմի: Իսկ պարտիզանական պատերազմն առանց ժողովրդական լայն զանգվածների աջակցության անհնար է: Հետեւաբար, չեչեն ժողովրդի մեծամասնությունը, հակառակ ռուսների ամեն կարգի քարոզչական մեկնաբանությունների, հարձակվողների մեջ տեսնում է ոչ թե «ազատարարների», այլ՝ թշնամիների: Եթե այդպես չլիներ, Գուդերմեսի, Շալիի, Արգունի բնակիչները, որոնք իբր թե իրենք էին բավական ժամանակ առաջ «վռնդել» ահաբեկիչներին, ռուսական թիկունքային զորքերին կմատնեին իրենց մեջ թաքնվող «պարտիզաններին»: Ենթադրել, թե նրանք ահաբեկիչներին «չգիտեին» կամ սոսկ «վախից» այդ չեն արել՝ միամտություն է: Ուստի ավելի կամ պակաս վստահությամբ կարելի է ենթադրել, որ սկսում է իրականություն դառնալ Պետդումայի «Յաբլոկո» խմբակցության ղեկավար, այժմ արդեն Ռուսաստանի նախագահության հավանական թեկնածու Գրիգորի Յավլինսկու մտավախությունը, որ «հակաահաբեկչական գործողությունը վերածել է ողջ ժողովրդի դեմ պատերազմի»: Իսկ ժողովրդի դեմ ցանկացած պատերազմ դատապարտված է:

Առայժմ պաշտոնական Մոսկվան սա չի ընդունում: Բայց այդ դեպքում դժվար է բացատրել ամբողջ Չեչնիայի տարածքում (հասկանալի է՝ ռուսների վերահսկողությանը ենթակա մասերում) արտակարգ դրություն հայտարարելու եւ պարետային ժամ մտցնելու գեներալ-գնդապետ Կազանցեւի հրամանը, որն ուժի մեջ է մտել հունվարի 11-ից: Ըստ այդ հրամանի, ռուսական զորքերը խաղաղ բնակիչ եւ փախստական են համարելու «մինչեւ 10 տարեկան երեխաներին, կանանց եւ 65 տարեկանից բարձր ծերունիներին»: Մնացած բոլորը ենթակա են ծերբակալության, բանտարկության եւ տեւական հետաքննության՝ գրոհայի՞ն են, թե՞ ոչ:

Ռուսների աջքեւ, ուզեն-չուզեն, ծառանում է տեւական պատերազմի ուրվականը: Իսկ ամեն պատերազմ, հատկապես տեւական, բարոյալքում է այն վարողներին: Իբրեւ սրա վկայություն կարելի է մատնանշել Վրաստանի հատուկ ծառայությունների հաղորդագրությունը, որ իրենք օրերս կալանել են ռուս զինվորականների, որոնք սեփական զենքի մի մեծ խմբաքանակ էին պատրաստվում վաճառել... չեչեններին: Այդպիսի դեպքեր հայտնի էին դեռ նախորդ ռուս-չեչենական պատերազմից: Ուրեմն, այս պատերազմն էլ դառնում է շահույթի աղբյուր որոշակի խմբերի համար: Պատերազմի ձգձգումը կարող է քայքայել ոչ միայն ռուսական բանակը, այլեւ՝ հասարակությանը, ծանր հարված հասցնել վարչապետ Պուտինի հեղինակությանը, իսկ առջեւում նախագահական ընտրություններն են: Ելքը մեկն է՝ պատերազմի շուտափույթ եւ հաղթական ավարտումը: Կարելի է չտարակուսել, որ մոտ ապագայում գրոհայիններին հասցվող հարվածների հզորությունը կաճի: Գեներալ-գնդապետ Կազանցեւն արդեն երեկ հայտարարում էր, թե Արգունի կիրճում «կգործադրվեն ավելի մեծ հզորության ռումբեր»: Ռուսաստանը պիտի օգտագործի ողջ ռազմական հզորությունը, ներառյալ ամենաժամանակակից եւ գերհզոր տեխնիկան, որովհետեւ այնտեղ այժմ վճռվում է ոչ այնքան ահաբեկիչների, որքան՝ Ռուսաստանի ճակատագիրը: Եթե Մոսկվան կրկին կանգնի Չեչնիայում խայտառակվելու փաստի առաջ, ապա դա հեռուն գնացող քաղաքական հետեւանքներ կունենա: Եվ ոչ միայն Ռուսաստանի համար:

ՌՈՒԲԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Լիոնցիներն ավտոմեքենա են գողանում Շվեյցարիայում

Շվեյցարիայի քաղաքները փոքր են (մինչեւ 200 հազար բնակիչ) ու խաղաղ եւ մինչեւ վերջերս զերծ էին մնացել աշխարհի խոշոր քաղաքների արվարձաններին բնորոշ մի շարք հանցագործություններից: Սակայն, ինչպես տեղեկացնում է ֆրանսիական «Պուեն» հանդեսը, վերջին ամիսներին խաթարվել է շվեյցարացիների անդորրավետ կյանքը: Շվեյցարիայի Համադաշնությունն իդեալական ասպարեզ է դարձել ամեն տեսակ կողոպտիչների եւ մանավանդ ավտոմեքենա առեւանգողների համար: Այդ հարուստ երկրի մայրաքաղաք Ժնեւը Ֆրանսիայի սահմանից հեռու չէ: Ժնեւի միայն Ռոնի փողոցում 60-ից ավելի ոսկերչական խանութ կա: Հարուստ թաղամասերի բնակիչները մայթերի վրա հաճախ իրար հետեւից շարում են իրենց շքեղ ավտոմեքենաները, նույնիսկ չկողպելով դրանց դռները:

Ֆրանսիայի Լիոն քաղաքը, որի Վո ան Վելեն արվարձանը հայտնի է իր հանցախմբերով, Ժնեւից այնքան էլ հեռու չէ: Լիոնցի ելուզակները վերջերս հաճախ են հասնում Շվեյցարիայի սահմանը, որտեղից գողանում BMW ավտոմեքենաներ, մոտոցիկլետներ եւ մոտոռոլլերներ: Որոշ ոստիկանապետեր նույնիսկ ենթադրում են, թե լիոնցի ելուզակները գործում են ըստ պատվերների հատուկ ցուցակների: Վերջին մեկ տարում միայն Ժնեւի կանտոնից առեւանգվել են մոտ 1000 ավտոմեքենա եւ 3000 մոտոռոլեր:

Լիոնյան հանցախմբերը բավական սանձարձակ են գործում. նրանք վստահ են, որ գողացված ավտոմեքենաները դժվար թե հայտնաբերվեն, քանի որ Շվեյցարիան Եվրամիության անդամ չէ եւ Շենգենյան տարածքի մեջ չի մտնում:

Ծավալվող հանցագործությունների դեմ պայքարելու նպատակով Ֆրանսիայի եւ Շվեյցարիայի իրավապահ մարմինները որոշել են խորացնել մաքսային, դատական եւ ոստիկանական համագործակցությունը: Ներկայումս վավերացման է ներկայացված համաձայնագիր, որով նախատեսվում է ֆրանս-շվեյցարական առաջին համատեղ կոմիսարիատն ստեղծել Ժնեւի օդանավակայանում: Դրա շնորհիվ հանցագործին հետապնդող ոստիկանը մոտ ապագայում այլեւս ստիպված չի լինի կանգ առնել ֆրանս-շվեյցարական սահմանում եւ հետապնդելը կշարունակի «օտար տարածքում»:

Պ. Ռ.

Իսրայելի վարչապետը նշել է «համարձակ եւ դժվարին որոշումներ» ընդունելու անհրաժեշտությունը

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Մոտենում է համարձակ եւ դժվարին որոշումներ ընդունելու ժամանակը», հայտարարել է Իսրայելի վարչապետ Եհուդ Բարաքը՝ երեքշաբթի երեկոյան ԱՄՆ-ից վերադառնալուց հետո, որտեղ իսրայելա-սիրիական հաշտության բանակցություններ էին ընթանում: Տեղական հեռուստատեսության կազմակերպած հարցազրույցի ժամանակ արտաբերված այդ խոսքերը կառավարության ղեկավարի ներկայացուցիչը մեկնաբանել է հետեւյալ կերպ. «Հասարակայնությունը պետք է պատրաստ լինի այն բանին, որ մոտակա ամիսներին որոշում կընդունվի Գոլանի բարձունքներից հեռանալու մասին»: Բանակցությունները կվերսկսվեն հունվարի 19-ին ԱՄՆ-ում: Այդ փուլը, որը կլինի արդեն երրորդը Իսրայելի եւ Սիրիայի միջեւ շփումների վերսկսումից հետո, կտեւի մոտ մեկ շաբաթ: Վարչապետի խոսքերով ասած, վերջին փուլի ընթացքում ինքը «ճեղքեր» է նկատել Դամասկոսի նախկին անզիջում դիրքորոշման մեջ: Մասնավորապես նկատվում են Սիրիայի պատրաստակամության նշաններ ճկունություն դրսեւորելու այն հարցերում, որոնք վերաբերում են երկկողմ հարաբերությունների կարգավորմանը եւ փոխադարձ անվտանգությանը:

Եվրախորհուրդը պատվիրակություններ է ուղարկում Մոսկվա եւ Չեչնիա

ՓԱՐԻԶ, 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եվրախորհրդի երկու պատվիրակություններ մոտ օրերս կուղարկվեն Մոսկվա եւ Չեչնիա: Այս մասին երեքշաբթի օրը ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել են այդ կազմակերպության Ստրասբուրգի կենտրոնակայանում: ՌԴ արտգործնախարար Իգոր Իվանովի հրավերով հունվարի 14-ին Մոսկվա է ժամանում Եվրախորհրդի նախարարների կոմիտեի նախագահ, Իռլանդիայի արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավար Դեւիդ Էնդրյուսը: Հունվարի 16-ին Ռուսաստանի մայրաքաղաք կայցելի Եվրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի պատվիրակությունը գլխավորությամբ նրա նախագահ Դեւիդ Ռասել Ջոնսթոնի: Հունվարի 18-ին պատվիրակությունը պետք է երկօրյա «տեղեկատվական առաքելությամբ» մեկնի Հյուսիսային Կովկաս, մասնավորապես Չեչնիա:

Սպիտակ տունը պնդելու է, որ հակահրթիռային պաշտպանության ծրագրի հատկացումներն էապես ավելացվեն

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը մտադիր է Կոնգրեսին առաջարկել 2001 թվականին 2,2 մլրդ դոլարով ավելացնելու հատկացումները ազգային հակահրթիռային պաշտպանության ծրագրի համար: Ինչպես երեքշաբթի օրը լրագրողներին հաղորդեցին Պենտագոնի ներկայացուցիչները, միջոցները նախատեսվում է ծախսել նախ եւ առաջ կալանիչ հրթիռներ ստեղծելու վրա, որոնք կարող են տեղաբաշխվել Ալյասկայում կամ Հյուսիսային Դակոտայի նահանգում: Վարչակազմը մտադիր է հաջորդ ֆինանսական տարվա բյուջեի իր տարբերակը օրենսդիրներին ներկայացնել փետրվարի 7-ին: Ավելի վաղ ԱՄՆ-ի պաշտպանության նախարար Ուիլյամ Քոենն առաջարկում էր լրացուցիչ 1,9 մլրդ դոլար հատկացնել 100 կալանիչ հրթիռ ստեղծելու համար:

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Ահաբեկչության նոր վտանգ Իսպանիայում

Իսպանիայում գործող բասկ անջատականների ԷՏԱ ահաբեկչական կազմակերպության ղեկավարներն օրերս մամլո ասուլիսում հայտարարեցին, որ ԷՏԱ-ն վերջ է դնում 1998 թ. սեպտեմբերի 16-ին Իսպանիայում իր իսկ ձեռնարկած հրադադարին: Երեք տասնամյակ տեւած բռնություններից ու ահաբեկչությունից հետո իսպանացիները վերջապես սկսել էին ազատ շնչել, բայց մոտ ժամանակներս երկրում կրկին կարող է ահուսարսափի մթնոլորտ ստեղծվել:

Իսպանիայի հյուսիսում գտնվող բասկերի պատմական հայրենիքում, մասնավորապես Վիտորիա եւ Սան Սեբաստիան քաղաքներում պետական անվտանգության ուժերը բերված են բարձր մարտավիճակի: Բասկ անջատականների կազմակերպության դիրքորոշման վերջին կտրուկ շրջադարձը շատերին զարմանք է պատճառում, քանի որ սկսված «հաշտության գործընթացը» անշրջելի էր թվում: Դեռ անցյալ ամիս ԷՏԱ-ի քաղաքական թեւի՝ Հերի Բատասունայի խոսնակը հայտարարել էր, թե «զինված պայքարով անհնար է հաղթել իրավական պետությանը»:

Արդ, ԷՏԱ-ին ի՞նչը դրդեց վերջ դնել իր իսկ ձեռնարկած հրադադարին: «Պուեն» հանդեսը նշում է, որ գլխավոր պատճառը Մադրիդի իշխանությունների հետ բասկ անջատականների սկսած բանակցությունների ձախողումն է: Բարձր մակարդակի երկխոսությունը, որն սկսվել էր այս տարվա մայիսի 19-ին Շվեյցարիայում, շատ կարճ տեւեց: Հոկտեմբերի վերջերին ԷՏԱ-ն հանդես եկավ նոր նախաձեռնությամբ, որը մերժեց վարչապետ Ազնարի կառավարությունը: Անջատականները մասնավորապես պահանջում էին «ոստիկանական ուժերը դուրս բերել բասկերի երկրից»: Մադրիդի իշխանությունների միակ զիջումն այն էր, որ 105 բասկ կալանավորներ տեղափոխվեցին բասկերի երկրում գտնվող բանտեր: ԷՏԱ-ի ղեկավարությունն այդ քայլը համարեց անբավարար՝ ավելի մեծ զիջումներ ակնկալելով հրադադարի դիմաց:

Բասկ անջատականների նոր սերնդի կարծիքով ԷՏԱ-ի հաստատած հրադադարը պատմական հնարավորություն էր տալիս բասկերի պետություն հիմնելու այդ ժողովրդի պատմական տարածքում, որն ընդգրկում է իսպանական Նավարան եւ Ֆրանսիայի հարավում գտնվող բասկերի երկիրը: Այդ նպատակով ԷՏԱ-ն ակնկալում էր ստանալ բասկերի ազգայնական կուսակցության չափավորական ուժերի աջակցությունը: Այդ կուսակցությունը ներկայումս իշխում է իսպանացի բասկերի Վիտորիա քաղաքում: ԷՏԱ-ի ղեկավարները բասկ անջատականների կուսակցության ղեկավարների հետ նույնիսկ ստորագրել էին ընդհանուր ծրագրի նախագիծ: Սակայն ազգայնական կուսակցության գործիչներն ի վերջո հրաժարվեցին խորացնել համագործակցությունը ԷՏԱ-ի հետ:

Դեռեւս հայտնի չէ, թե ԷՏԱ-ն Իսպանիայում մահափորձերի ու սպանությունների նոր շարա՞ն կձեռնարկի, թե՞ կսահմանափակվի լոկ խորհրդանշական քայլերով: Հավաստի միակ բանն այն է, որ մինչ Հյուսիսային Իռլանդիայում խաղաղություն է հաստատվել եւ ինքնավար կառավարություն է կազմվել, Իսպանիայում կրկին ահաբեկչության վտանգ է ծագել:

Պ. Ռ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Երեւանի գեղեցիկ անկյուններից մեկում, Հրազդանի ձորի եզրին, Սուրբ Սարգիս եկեղեցու հարեւանությամբ, երկհարկանի քարե հնաոճ առանձնատան տանիքի ներքո ապաստան է գտել Փարաջանովի տուն-թանգարանը: Այցելուների հարաճուն քանակը առավել քան պերճախոս վկայում է անսպառ հետաքրքրությունը նրա անձի եւ ստեղծագործության հանդեպ: Նրանք հիմնականում զբոսաշրջիկներ են, որոնք գալիս են աշխարհի տարբեր անկյուններից, ծանոթանում են արտասովոր ցուցանմուշներին, դիտում մեծ բեմադրիչի եւ նրա մասին նկարահանված ֆիլմերը: Եվ այդ ամենը սիրալիր նրանց տրամադրում է թանգարանի տնօրեն, Փարաջանովի վաղեմի եւ նվիրված երկրպագու Զավեն Սարգսյանը:

«Նրա մասին շատ է գրվել, բայց...»

Սերգեյ Փարաջանովի տուն-թանգարանում

Նա պատմեց մեզ, թե ինչպես ստեղծվեց Փարաջանովի տուն-թանգարանը:

– Այն տարիներին, երբ ժողովրդական ստեղծագործության տան տնօրենն էի, մենք մտերմացանք: Սերգեյը շատ էր սիրում հնություն, արծաթեղեն, զարդեր... Այդ ժամանակ Թբիլիսիում, Մայդանի վրա նրան երկհարկանի տուն էին տվել: Երբ ցույց էր տալիս ինձ այդ տունը, ասաց. «Այդ տունը տվել են ինձ, որպեսզի ամեն ինչ մնա Վրաստանում: Միջոց գտիր այս ամենը Հայաստան տեղափոխենք...»: Ես պատասխանեցի, որ ամենալավ միջոցը ցուցահանդես բացելն է: Նա հրաժարվեց:

– Բայցեւայնպես նա արեց իր ցուցահանդեսը մեզ մոտ, ես ներկա էի: Սերգեյը նույնիսկ խնդրեց, որ ցուցադրեմ իր պատրաստած գլխարկները, եւ ես սիրով կատարեցի նրա խնդրանքը: Ի դեպ, լուսանկարները դուք արեցիք:

– Սակայն դա ավելի ուշ եղավ, իսկ մինչ այդ... 1987 թ. պատրաստում էի մի ասեղնագործ տիկնոջ ցուցահանդեսը եւ շատ էի ուզում, որ այն Սերգեյը ձեւավորի: Հին կահույք բերեցի, ժանեկավոր ծածկոցով մահճակալ դրեցի, ամենուր ցուցանմուշներ էին թափված՝ թիկնոցներ, ժանյակներ... Իհարկե, ինչպես հասկանում եք, հատուկ մտադրությամբ: Նա տեսավ այդ ամենը եւ ոգեւորվեց, ինձ առաջարկեց. «Կուզե՞ս ձեւավորեմ այս ցուցահանդեսը»: Այսպես նա ընտելացավ ժողովրդական ստեղծագործության տանը, եւ հաջորդ՝ 1988-ին, արդեն իր անհատական ցուցահանդեսը բացեցինք: Այցելուների թիվը ռեկորդային էր, նման բան դեռեւս չէր եղել: Այդ ժամանակ էլ տուն-թանգարանի գաղափարը ծնվեց:

– Զավեն Սարգսյանն ինքն է զանգել Կ. Դեմիրճյանին՝ այդ օրերի Հայաստանի Կոմկուսի կենտկոմի առաջին քարտուղարին, եւ ասել, թե արդեն երեք ամիս է, ինչ մարդիկ շարունակ այցելում են ցուցահանդես եւ այլն: Հարցը փաստորեն որոշվել է մեկ օրում: Լուծվեց միաժամանակ երկու խնդիր: Փարաջանովի բնակարանի եւ կենդանության օրոք բացվող տուն-թանգարանի խնդիրները: Զարմանալ կարելի է: Այդ օրերին, հաշվի առնելով քաղաքական-տնտեսական բարդագույն վիճակը Հայաստանում, այնքան էլ հեշտ չէր նման տուն կառուցելը:

– Այս տունը, որտեղ հիմա գտնվում ենք, ի սկզբանե որոշված էր կառուցել ժողովրդական վարպետների եւ արհեստագործների համար: Սակայն այդ գաղափարն ինձ միշտ ուտոպիկ էր թվում, ուստի ավելի նպատակահարմար գտանք հանձնել Փարաջանովին:

– Փարաջանովն ինչպե՞ս ընդունեց այդ լուրը: Չէ՞ որ ճակատագիրը շատ շռայլ չէր նրա նկատմամբ:

– Նա ուրախ էր, շարունակ հրճվում էր: Սակայն երկրաշարժից հետո շինարարությունն անմիջապես դադարեցվեց. բոլոր նախագծերը պիտի փոխվեին եւ հարմարեցվեին 9-բալանոց սեյսմիկ պահանջներին: Բայց քանի որ տունը երկհարկանի էր, ինձ հաջողվեց համոզել, որ շինարարությունը շարունակվի:

– Ինքը Փարաջանովը մասնակցո՞ւմ էր շինարարական աշխատանքներին:

– Այդ օրերին նա պառկած էր հիվանդանոցում: Վիճակը բարդացել էր, շարունակ կորցնում էր հիշողությունը... Բայց երբեմն գալիս նայում էր, թե ինչպես են աշխատում, ինչ-որ բան էր գծում... Իտալիայից հետո ուզում էր վենետիկյան ոճով կառուցել... Ես հասկացա, պատկերացրի, թե ինչպես կկառուցեր, եւ փորձում էի հարազատ մնալ նրա ցանկությանը: Չնայած հիվանդությանը, Սերգեյը բավական եռանդուն էր. գալիս էր, ուշադիր նայում, փոխում... Չէ՞ որ պիտի ապրեր այդ տանը... Ոգեւորված էր, հպարտ:

Փարաջանովը մեծ քանակությամբ ալբոմներ ուներ, նամակներ, լուսանկարներ, բացիկներ, կոլաժներ, տիկնիկներ, տարբեր ֆիլմերի համար պատրաստված հագուստներ, գլխարկներ... Նրա մասին շատ է գրվել, բայց ճշմարտություն հաճախակի չի եղել: Այժմ եթե որեւէ մեկը ուզի գրել Փարաջանովի մասին, այստեղ՝ տուն-թանգարանում, կարող է գտնել բոլոր տեղեկությունները նրա մասին: Թանգարանում հավաքված են բազմազան նյութեր, տարբեր մարդկանց հուշեր, պատմություններ դպրոցական ընկերներից մինչեւ Ֆելինի, Պազոլինի:

– Փարաջանովի ձերբակալության վերաբերյալ արդյոք նոր փաստաթղթեր ունե՞ք:

– 1972 թ. դեկտեմբերին նա մեկնեց Կիեւ՝ հիվանդ որդուն տեսնելու: Այցելում էր հիվանդանոց, դեղեր էր տանում, սնունդ... Բայց մի օր չեկավ: Ոչ ոք նրան այդ օրը չէր տեսել: Հավանաբար նրան ձերբակալել էին տանը: Փարաջանովի հարեւանուհին՝ լրագրող, ինչ-որ ստվերներ է նկատել նրա պատուհանին: Տվել է դռան զանգը, նրան բռնությամբ ներս են քաշել եւ զգուշացրել, որպեսզի ոչ մեկին ոչինչ չպատմի: ԿԳԲ-ից էին... Շուրջբոլորը դատարկ շշեր էին թափված... Նրանք լակել էին տանը եղած բոլոր խմիչքները:

Ձերբակալությունից մի քանի օր առաջ մենք եղանք Փարաջանովի մոտ «Անի» հյուրանոցում: Այդ ժամանակ նա պատրաստվում էր «Հայֆիլմում» նկարահանել Անդերսենի «Հրաշքն Օդենսեում»՝ ըստ Անդերսենի հեքիաթների: Պատվիրատուն ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն էր: Սերգեյն ինձ հանձնեց սցենարը: Ուզում էր, որ խաղամ բոլոր կանացի դերերը: Կիեւ մեկնելու մասին խոսք չկար, նկարահանումները պիտի սկսվեին բառացիորեն մի քանի օրից: Երեւանում մնար, գուցե այդպես չլիներ:

– Ի՞նչն ստիպեց Փարաջանովին այդպես հապճեպ մեկնել Կիեւ:

– Վիրահատությունից հետո տղայի մոտ պերիտոնիտ սկսվեց: Դա շատ վտանգավոր էր, չէր կարող չգնալ... Նրան վաղուց էին հետապնդում: Բոլորը վախենում էին, թե նրան հոգեբուժարան կտանեն: «Եկեղեցու կտուրին խոտ են հնձում, մի՞թե դա հնարավոր է»,- զարմանում էին նրանք «Սայաթ-Նովա» ֆիլմի տեսարաններից մեկի առիթով: **Նրանք համոզում էին Փարաջանովի կնոջը, որպեսզի ամուսնու դեմ ցուցմունքներ տա...**

– Բայց Փարաջանովը միշտ ասում էր, թե իրեն ձերբակալել են Մինսկի ելույթի պատճառով: Իրո՞ք այդպես է:

– Չգիտեմ: Սակայն նա այդպես էր ասում...

Նա, անշուշտ, չափազանց վառ եւ արտասովոր մարդ էր: Բարդ մի անձնավորություն: Գուցե այդ պատճառով էին նրանից այդպես վախենում: Նրա ելույթները եւ ընդհանրապես բոլոր զրույցները, արտահայտությունները նույնիսկ բարեկամների եւ ոչ բարեկամների շրջանակներում ծայրաստիճան ազատամիտ էին: Նա իր բնությամբ արտիստ էր եւ հանդիսատեսի պահանջ ուներ: Նույնիսկ մեկ ունկնդրի առջեւ էր ոգեւորվում եւ «խաղում» իր արտառոց ներկայացումը: Պատկերացնում եմ, թե ինչ է եղել Մինսկում...

– Խնդրեմ, նայեք այս փաստաթուղթը. «ՀՈՒՅԺ ԳԱՂՏՆԻ: ՍՄԿԿ Կենտկոմ: Բելոռուսական ԽՍՀ-ի Մինիստրների խորհրդին կից, ԿԳԲ-ի տվյալների համաձայն, 1971 թ. դեկտեմբերի 1-ին հանրապետության ստեղծագործ եւ գիտական երիտասարդության առջեւ ելույթ է ունեցել Բելոռուսիայի ԼԿԵՄ Կենտկոմի կողմից հրավիրված Կիեւի Դովժենկոյի անվ. կինոստուդիայի ռեժիսոր Ս. Ի. ՓԱՐԱՋԱՆՈՎԸ: ՓԱՐԱՋԱՆՈՎԻ ելույթը (արձանագրությունը կցվում է) դեմագոգիկ բնույթ է կրել եւ ներկաների մեծամասնության վրդովմունքն առաջացրել: Բելոռուսիայի Կոմկուսի Կենտկոմը տեղեկացված է: Կից՝ ելույթի սղագրությունը 23 էջի վրա: ԿԳԲ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆԴՐՈՊՈՎ»:

Ահա թե ինչ մակարդակով էին զբաղվում նրա անձով: Այժմ հասկանալի է նրա կասկածը եւ համոզվածությունը ձերբակալման պատճառների վերաբերյալ: Նրա ելույթը սղագրել են ԿԳԲ-ի աշխատակիցները: Այդ ելույթն իսկապե՞ս վտանգ էր ներկայացնում պետության համար, թե, ինչպես արտահայտվել է մի լրագրող, «նա հաստատված շտամպների հավերժական խախտող էր»: Ազատ արտահայտվելու իրավունքի համար նա չափազանց թանկ վճարեց: Նրան դուր էր գալիս մարդկանց զարմացնել, ցնցել... Նա բնույթով խաղամոլ էր, այլ կերպ չէր կարող: Դա նրա էությունն էր: Որպես ռեժիսոր Փարաջանովը սակավախոս էր, իր հատուկ կինոլեզուն ուներ, խոսքից էլ ավելի պերճախոս, իսկ կյանքում իրեն չէր կարողանում զսպել: Պարզապես ժայթքում էր եւ չէր կարողանում կանգ առնել: Շարունակ խոսում էր, կատակում, գրեթե աֆորիզմներով արտահայտվում: Նրա խոսքն էլ ստեղծագործություն էր:

ԱՆԱՀԻՏ ԹՈՓՉՅԱՆ
Փարիզ

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

Նկարչի ոդիսականը...

Կարեն Սմբատյանը ցավով է հիշում Ամերիկան

Մշակույթի հայկական ֆոնդի հյուրն էր նկարիչ Կարեն Սմբատյանը: Նա պատմեց (կարելի է անգամ ասել՝ բեմադրեց) 1999 թ. հուլիսից Լոս Անջելեսում կրած իր տառապանքների, փորձությունների, մի խոսքով՝ իր ոդիսականի մասին: Այդ՝ փորձությունները միայն ամիսներ հետո էին վերջացել, երբ Թեքեյան մշակութային միությունից զանգահարել ու համաձայնել էին նոյեմբերի 18-ին եւ 19-ին բացել հայաստանյան ոչ անհայտ նկարիչ Կարեն Սմբատյանի աշխատանքների ցուցահանդեսը: Վերջապես իրականացել էր նկարչի երազանքը՝ ցուցահանդեսը կայացել էր: Ցուցադրության վերջին օրը, վերջին պահին բախտը նրան ժպտացել էր եւ հաջողվել էր մի շարք նկարներ վաճառել: Նկարիչը ցավով նկատեց, որ տեղի հայ մեծահարուստներն անտարբեր են հայ նկարչության հանդեպ, ավելին՝ հայ նկարիչների բախտը տնօրինում են հրեաները՝ առաջարկելով էժանացնող ու նսեմացնող պայմաններ՝ ոչ մեկին նկար չվաճառել ու չնվիրել: Հայաստանի ազգային պատկերասրահում, Ժամանակակից արվեստի թանգարանում, Վաշինգտոնի

«Կանոն ժամանակակից արվեստի ինստիտուտ» թանգարանում, Դետրոյթի «Ալեք Մանուկյան», Փարիզի «Արշիլ Գորկի» եւ «Գալըրի Դրուան» ցուցասրահներում եւ այլուր ցուցադրվող գործերի հեղինակը չի համաձայնել նման պայմաններին:

ԳՈՀԱՐ ԱՐՇԱԿՅԱՆ

Դպրոցը պետք է վերականգնվի

Անցած տարվա նոյեմբերի 27-ին հրդեհից բռնկվեց Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքի թիվ 136 միջնակարգ դպրոցը: Պատահարի գիշերային ժամը որոշ չափով արգելք հանդիսացավ չորսհարկանի այրվող շենքին արագորեն օգնություն հասցնելու գործում: Այդուհանդերձ, ընթացիկ մի քանի ժամում յոթ հրշեջ ջոկատներին հաջողվեց մարել կրակը: Առավոտյան կողմ հրշեջներին օգնության հասած հանրության առջեւ, որի զգալի մասը դպրոցի աշակերտներն եւ մանկավարժական կազմն էր, տխուր պատկեր բացվեց. սիրելի օջախը մեծապես վնասված էր եւ հայտնվել էր

վթարային այնպիսի վիճակում, որ ներս մտնելը վտանգավոր էր: Ցավ էր բոլորի համար. չէ՞ որ թիվ 136 դպրոցը տարիներ ի վեր հայտնի է մեզ որպես հանրապետության առաջատար միջնակարգ հաստատություններից մեկը: Դպրոց, ուր անխոնջ տնօրեն Գրետա Թունյանի ջանքերով գործում են բազում հետաքրքիր խմբակներ, պարբերաբար կազմակերպվում են ուսահարույց միջոցառումներ, դպրոցի աշակերտությունը մեկ անգամ չէ, որ հաղթող է եղել հանրապետական օլիմպիադաներում եւ պայքարում է ուսման լավագույն չափանիշները տարեցտարի պահպանելու համար:

Դժբախտ պատահարին առաջինն արձագանքեց Իրան-Հայաստան Առեւտրական պալատի տնօրեն Լ. Ահարոնյանը, որը նաեւ սփյուռքահայ առաջին բարերարներից է, որ պատրաստակամություն հայտնեց Իրանից վերադառնալուց հետո գործնական օժանդակություն ցույց տալ կրթօջախին: Դպրոցին սատար կանգնելու իր որոշումը հայտնեց նաեւ Երեւանի քաղաքային կրթության վարչության պետ Սիլվա Խրիմյանը: Խոստումներից զերծ չի մնացել նաեւ ՀՀ գիտության եւ կրթության նախարարությունը:

Սակայն անցել է գրեթե երկու ամիս եւ պետական հատկացումները հապաղում են: Միանգամայն հասկանալի է տնօրեն Գրետա Թունյանի խիստ մտահոգությունը. «Հայի համար դպրոցը միշտ սրբության սրբոց է եղել, առանց որի ազգը չի պատկերացրել իր մատաղ սերնդի՝ որպես ազգի լիարժեք ներուժի կայացման փաստը:

Այսօր շարունակելով մեր ազգային ավանդույթները, բոլորիս ուժերը պետք է շտապ համատեղենք մոտալուտ գարնանը դասերը բնականոն կերպով վերսկսելու համար»:

Տնօրենի սրտացավությունը, որ բխում է թիվ 136 դպրոցում գոյության սկզբունք դարձած կարգախոսից՝ «Մեր դպրոցը մեր տունն է», սոսկ բառեր չեն: Օրերս, տակավին չստանալով օժանդակության խոստացված միջոցները, այնուամենայնիվ, սկսվեցին կրթօջախի վերանորոգման աշխատանքները՝ «Քարի լոռ»-ի կողմից դպրոցի վերաշինության համար հատկացված միջոցներից, որը 7.317 դրամ է կազմում:

Շնորհակալություն հայտնելով «Քարի լոռ»-ի բարի նախաձեռնությանը, այդուհանդերձ, ապավինենք խոստացված անհրաժեշտ պետական եւ բարերարական հատկացումներին, առանց որոնց դպրոցի լիակատար վերականգնումը դժվար թե իրականանա:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հովհաննես Թումանյանը եւ Վրաստանը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայ գրականության հանճարը՝ Հովհաննես Թումանյանը, վաղ պատանեկան տարիներից մինչեւ կյանքի վերջին շրջանն ապրել ու ստեղծագործել է Վրաստանի մայրաքաղաքում, ուստի լայնածավալ են նրա առնչությունները վրաց իրականության հետ: Այդ մասին գրել են թե հայ, թե վրացի գրականագետները: Թեմային վերաբերող շատ հրապարակումներ կան հատկապես վրացերեն, որոնց մինչեւ օրս դեռ ծանոթ չէ հայ ընթերցողը:

Բացը մասամբ լրացնելու նպատակով ընթերցողի սեղանին է դրվել «Ուղեցույց ասքը (վրաց մտավորականները Հովհաննես Թումանյանի մասին)» ժողովածուն, որը կազմել, վրացերենից թարգմանել եւ ծանոթագրել է Հրաչյա Բայրամյանը:

Ժողովածուն ընդգրկում է վրաց բանաստեղծների, արձակագիրների, դրամատուրգների, արվեստի, գիտության, հասարակական ու ազգային գործիչների հուշեր, հոդվածներ, գրախոսություններ, ակնարկներ, բանաստեղծություններ, նամակներ, հեռագրեր, երկտողեր: Ընթերցողը գրքում կգտնի այնպիսի ճանաչված անուններ, ինչպիսիք են Տիցիան Տաբիձեն, Իոսեբ Գրիշաշվիլին, Պաոլո Իաշվիլին, Լադո Գուդիաշվիլին, Գեորգի Լեոնիձեն, Իրակլի Աբաշիձեն եւ ուրիշներ:

Առանձին ներկայացված են Թումանյանի՝ Վրաստանի եւ վրաց ժողովրդի մասին բանաստեղծությունները, հոդվածները, նամակները եւ այլն:

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Հայաստանի հավաքականը նախապատրաստվում է

Աշխարհի առաջնության ընտրական խաղերին նախապատրաստվող Հայաստանի ազգային հավաքականն այս օրերին Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում է:

Մարզիչներ Վարուժան Սուքիասյանի եւ Արամ Փարսադանյանի գլխավորությամբ մի քանի օր տեւած մարզումային հավաքից հետո հունվարի 5-ին մեր թիմը մեկնեց ԱՄՆ արտասահմանյան թիմերի հետ ընկերական հանդիպումներ անցկացնելու: Ցավոք, հնարավոր չեղավ ուժեղագույն կազմը հավաքել, քանի որ ռուսաստանյան թիմերում ընդգրկված մեր 6 ֆուտբոլիստներին նրանց ակումբների ղեկավարները հնարավորություն չտվեցին միանալ հավաքականին: Իհարկե, Ռոման Բերեզովսկին, Սարգիս Հովսեփյանը («Զենիթ»), Արմեն Շահգելդյանը, Արթուր Մինասյանը («Դինամո»), Ալբերտ Սարգսյանը («Լոկոմոտիվ» Մ.) եւ Արթուր Ոսկանյանը («Ուրալան») զգալիորեն կուժեղացնեին հավաքականի կազմը: Բայց ինչ կարող ես անել...

Մեր թիմն ԱՄՆ է մեկնել հետեւյալ կազմով. դարպասապահներ Հարություն Աբրահամյան («Արարատ», Երեւան), Արթուր Հովհաննիսյան («Շիրակ», Գյումրի), պաշտպաններ՝ Հարություն Վարդանյան («Ֆորտունա», Գերմանիա), Երվանդ Սուքիասյան («Կլոպենբուրգ», Գերմանիա), Վարդան Խաչատրյան («Ռուբին», Կազան), Արթուր Մկրտչյան («Կռիլյա սովետով», Սամարա), Ֆելիքս Խոջոյան («Շիրակ»), Կարեն Սիմոնյան («Ցեմենտ», Արարատ), Արմեն Պետիկյան («Երեւան»), կիսապաշտպաններ՝ Արթուր Պետրոսյան («Շիրակ»), Տիգրան Պետրոսյանց («Կռիլյա սովետով»), Գագիկ Սանուկյան («Ցեմենտ»), Ռաֆայել Նազարյան («Ցեմենտ»), Արա Հակոբյան («Ցեմենտ»), Արտավազդ Քարամյան («Կիլիկիա», Երեւան), հարձակվողներ՝ Արա Հակոբյան («Ալանիա», Վլադիկավկազ), Արման Քարամյան («Կիլիկիա»):

Հայաստանի հավաքականն իր առաջին հանդիպումն անցկացրեց Լոս Անջելեսի «Կոլիզեյում» մարզադաշտում, «տինդ ընկույզի» համբավ վայելող Գվատեմալայի ընտրանու հետ: Սակայն վերջինս «աչքի ընկավ» առաջին հերթին իր կոպիտ խաղով: Մեր ֆուտբոլիստներն էլ պարտքի տակ չմնացին: Արդյունքում գվատեմալացի երկու ֆուտբոլիստներ եւ մեր Նազարյանը հեռացվեցին խաղադաշտից: Մրցակիցների կոպտության հետեւանքով Հայաստանի հավաքականի երկու խաղացողներ թիմի ավագ Խաչատրյանը եւ Խոջոյանը, լուրջ վնասվածքներ ստացան:

Ինչ վերաբերում է բուն խաղին, ապա, չնայած ոչ ուժեղագույն կազմին, մեր հավաքականը լավ ֆուտբոլ, իսկական մարզական բնավորություն ցույց տվեց: Հանդիպման 20-րդ րոպեին Սուքիասյան-Արա Հակոբյան-Սանուկյան կոմբինացիան եզրափակվեց վերջինիս 16 մետրից կատարած հիանալի հարվածով, եւ գնդակը հայտնվեց մրցակցի դարպասում: 42-րդ րոպեին, օգտվելով մեր պաշտպանների անփութությունից, գվատեմալացիները հաշիվը հավասարեցրին: Երկրորդ խաղակեսում Հայաստանի հավաքականը նվազագույն առավելություն ուներ, բայց այդպես էլ 1-1 հաշիվը մնաց անփոփոխ:

Միացյալ Նահանգներում իր երկրորդ եւ վերջին խաղը մեր ֆուտբոլիստները կանցկացնեն հունվարի 16-ին: Նրանց մրցակիցը կլինի ԱՄՆ-ի օլիմպիական հավաքականը:

Չեմպիոնի կոչումը կվիճարկեն բրազիլական երկու ակումբներ

Բրազիլիայում անցկացվող ֆուտբոլի ակումբային թիմերի աշխարհի առաջնությունում որոշվեցին մեդալների համար պայքարը շարունակող բոլոր թիմերը:

Դա հայտնի դարձավ «B» խմբի մասնակիցների վերջին հանդիպումներից հետո: Բրազիլական «Վասկու դա Գամա» եւ մեքսիկական «Նեկախա» թիմերի խաղում արդեն 4-րդ րոպեին հաշիվը բացեց մեքսիկացի Ալեխ Ագինագան: Սակայն բրազիլացիներ Օդվանը (14) եւ Ռոմարիոն (69), գրավելով մրցակցի դարպասը, հաղթանակ պարգեւեցին «Վասկու դա Գամային»:

Մյուս հանդիպման ժամանակ անգլիական «Մանչեսթր յունայթեդը» 2-0 հաշվով հաղթեց ավստրալիական «Սաութ Մելբուռնին»: Երկու գոլն էլ մեքսիկացիների դարպասը խաղասկզբում խփեց Կուինթեր Ֆորչունը յուրովի արդարացնելով իր ազգանունը: Սակայն դա բավարար չեղավ նույնիսկ առաջնության 3-րդ տեղի համար պայքարելու համար: Անգլիացիները գնդակների տարբերությամբ ետ մնացին «Նեկախայից»:

«B» խմբի ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Վասկու դա Գամա	3	3	0	0	7-2	9
2. Նեկախա	3	1	1	1	5-4	4
3. Մանչեսթր յունայթեդ	3	1	1	1	4-4	4
4. Սաութ Մելբուռն	3	0	0	3	1-7	0

Հունվարի 14-ին կայանալիք վճռական խաղում աշխարհի չեմպիոնի կոչումը կվիճարկեն բրազիլական երկու թիմեր՝ «Կորինտիանսն» ու «Վասկու դա Գաման»: Երրորդ տեղի համար կմրցեն «Նեկախան» եւ իսպանական «Ռեալը»: Երկու հանդիպումներն էլ կանցկացվեն Ռիո դե Ժանեյրոյի «Մարականա» մարզադաշտում:

ՇԱԽՄԱՏ

Աշխարհի գավաթակիրն Անանդն է

Հակոբյանը բաժանեց 2-7-րդ տեղերը

Լեհաստանի մայրաքաղաք Վարշավայում տեղի ունեցավ շախմատի կայծակնային խաղի աշխարհի գավաթի խաղարկությունը: Հանդես եկան ավելի քան 30 երկրների շուրջ 640 ներկայացուցիչներ: Մրցումների մասնակիցների թվում էին աշխարհի համարյա բոլոր ուժեղագույն շախմատիստները:

Մրցումներն անցկացվեցին շվեյցարական խաղակարգով, 11 տուրով, որտեղ մրցակիցներն անցկացնում էին երկուական պարտիա՝ սպիտակ եւ սեւ խաղաքարերով: Յուրաքանչյուր պարտիայի համար շախմատիստներին տրվում էր 5-ական րոպե:

Գավաթի խաղարկությունն անցավ չափազանց անզիջում պայքարում, ինչը հաստատում են նաեւ արդյունքները: Առաջին տեղը գրավեց Վիշվանաթան Անանդը (Հնդկաստան), որը 22 հնարավորից 17,5-ական միավոր վաստակեց: Հնդիկ գրոսմայստերը 10 հազար դոլար պարգեւավճար ստացավ (ընդհանուր մրցանակային հիմնադրամը 30 հազար 500 դոլար էր): Վեց մասնակիցներ վաստակեցին 17-ական միավոր եւ բաժանեցին 2-7-րդ տեղերը: Նրանց թվում էր նաեւ երեւանցի գրոսմայստեր, աշխարհի փոխչեմպիոն Վլադիմիր Հակոբյանը: Մրցավարական հանձնաժողովը դիմեց մրցաշարային գործակիցներին: Երկրորդ մրցանակը բաժին հասավ Բորիս Գելֆանդին (Իսրայել), երրորդը՝ Անատոլի Կարպովին (Ռուսաստան): Հակոբյանն անմիջականորեն տեղ գրավեց երեք մրցանակակիրներից հետո:

ԼՈՒՐԵՐ

Ռոդմանը վերադառնո՞ւմ է

Բասկետբոլի ազգային ասոցիացիայի (NBA) ամենասկանդալային խաղացողներից մեկի՝ Դենիս Ռոդմանի անունը կրկին շրջանառության մեջ է: «Չիկագո բուլզի» նախկին կենտրոնականը, Մայքլ Ջորդանի ու Սկոտի Պիպենի խաղընկերը մի քանի ամիս առաջ հրաժեշտ էր տվել բասկետբոլին ու մտադիր էր նկարահանվել կինոֆիլմերում: Այժմ նրա գործակալ Պիտ Չեպմենը հայտարարել է, որ Ռոդմանը մտադիր է խաղահրապարակ վերադառնալ: Նա նաեւ ավելացրել է, թե բասկետբոլիստը որոշել է թողնել գլուխը բազմերանգ ներկելու սովորությունը, եւ բոլորը կտեսնեն նրա մազերի բնական գույնը:

Ռոդմանն արդեն առաջարկներ ունի տարբեր ակումբներից: Ամենայն հավանականությամբ, նա հանդես կգա «Դալլաս Մավերիքս» թիմի կազմում: Հետաքրքիր է՝ տեւական ընդմիջումից հետո իրեն ինչպե՞ս կդրսեւորի բասկետբոլի վետերանը:

Որոշել էին առեւանգել Բեքհեմներին

Անգլիական ոստիկանությունը հայտնել է, որ կանխել է Spice Girls խմբի անդամ Վիկտորիա Ադամսի եւ նրա երեխայի առեւանգման փորձը: Անցյալ տարվա նոյեմբերին, օգտվելով նրանից, որ Վիկտորիայի ամուսինը՝ «Մանչեսթր յունայթեդի» ու Անգլիայի հավաքականի նշանավոր ֆուտբոլիստ Դեւիդ Բեքհեմը, բացակայում է, հանցագործները մտադիր էին առեւանգել 25-ամյա երգչուհուն եւ 10-ամսյա որդուն, նրանց պահել Լոնդոնի հյուսիսում գտնվող բնակարանում մինչեւ 1 մլն դոլար փրկագին ստանալը: Չարամիտները ձերբակալվել են նախատեսված առեւանգումից մի քանի օր առաջ:

Նշենք, որ արդեն կես տարի, իրենց ամուսնությունից ի վեր, Վիկտորիան ու Դեւիդը սպառնալիքներ են լսում իրենց հասցեին: Այժմ Բեքհեմ ամուսինների տունը ոստիկանների անդուլ հսկողության տակ է:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Կրակ: 2. Հակոբյան: 3. Յունգ: 5. Ասյա: 6. Նապոլեոն: 7. Կանգառ: 8. Բազուկ: 9. Կառնե: 12. Կետառ: 13. Սյունի: 17. Ցածախավար: 18. Մանկավարժ: 22. Հասան: 23. Ծարավ: 28. Սոմերսեթ: 29. Կաֆկա: 30. Դելտա: 31. Խոտորջուր: 35. Վարսակ: 36. Նայադ: 37. Գոմել: 38. Սափրիչ: 42. Ակոռ: 43. Ամուր:

Հորիզոնական

1. Կահույք: 4. Կառնակ: 10. Արկանգաս: 11. Շալյապին: 14. Ալբա: 15. Սուրենյանց: 16. Էլբա: 19. Հասակ: 20. Գառնի: 21. Դավոս: 24. Վարազ: 25. Դանկո: 26. Ծավալ: 27. Հալվա: 32. «Տոմար»: 33. «Քամել»: 34. Արգոն: 39. Սսել: 40. Բասկետ՞ոլ: 41. Գոյա: 44. Սիսական: 45. Ձերմացում: 46. Կաթված: 47. Արալ:

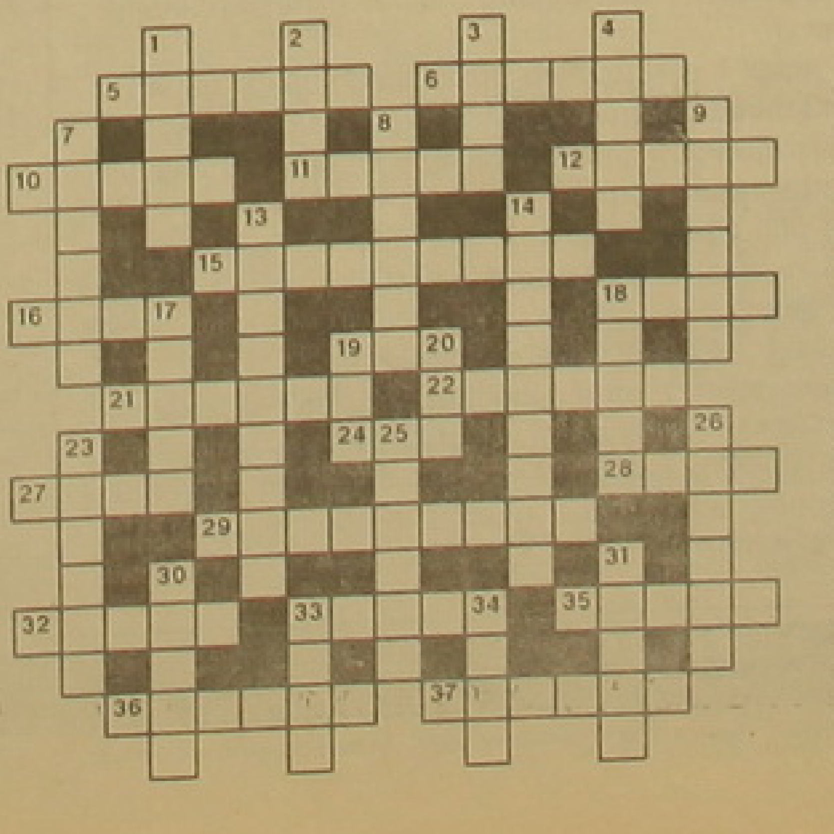

Ուղղահայաց

1. Մարդու եւ կենդանիների կմախքի առանցքը: 2. Պաղպաղակ արտադրող հայկական ֆիրմա: 3. Բեթհովենի ծննդավայրը: 4. XVI դ. 20-30-ական թթ. ստեղծված փայտափող երաժշտական բաս գործիք: 7. Կիլիկյան մանրանկարչական դպրոցի ներկայացուցիչ: 8. Միաբջիջ, մարմնի կայուն ձեւ չունեցող կենդանի: 9. Քաղաք ԱՄՆ-ում, որտեղ կազմակերպվել է «Շանթ» թատերախումբը: 13. Սեւծովյան նավատորմի գրահանավ: 14. Օքսիտոցին եւ վազոպրեսին պարունակող հորմոնային պատրաստուկ: 17. 80-ականներին ստեղծված ազգային երգի խումբ: 18. Ջրամբար Եգիպտոսում: 19. Գյուղատնտեսական գործիք: 20. Նոյի ավագ որդին: 23. Ղազախստանում ժողովրդական բանաստեղծի անվանումը: 25. Սեստաս բառի ժողովրդական անվանումը: 26. Հանքային ջուր: 30. Քաղաք Հայաստանում: 31. Հունական դիցարանում Գեա դիցուհուց ծնված հրեշ-վիշապը: 33. Հունական դիցարանում ստորերկրյա աշխարհում մոռացության գետը: 34. Հայ գրող:

Հորիզոնական

5. Ամերիկացի տիեզերագնաց-օդաչու («Ապոլոն-8»): 6. Հայ բանաստեղծ, դրամատուրգ: 10. Երաժշտական ստեղծագործության ձեւ: 11. Թերակղզի Ազովի եւ Սեւ ծովերի միջեւ: 12. «Ինտերնացիոնալ»-ի բառերի հեղինակը: 15. Եկատերինա կայսրուհու ֆավորիտը: 16. Մազերի բուսական ներկ: 18. Գիշատիչ թռչուն: 19. Տղամարդկային ամենացածր ու թավ ձայնը: 21. Ըստ հունական դիցաբանության Կապիտոլիումի սրբազան երրորդությունը կազմող աստվածուհի: 22. Հակաբորբոքային դեղաբույս: 24. «Ասված պահի ես որդին, ո՞նց էր ...ը իմ ծագի»: 27. Հայ ազգային մատենագրության առաջին երկերից մեկը «... Մաշտոցի»: 28. Ցանկալի իր, որը կուզենայի ստանալ: 29. Հակաղարագիտային դեղամիջոց: 32. Սուրբ գիրք: 33. Պետրարկայի սիրային բանաստեղծությունների հերոսուհին: 35. Հղիության արհեստական ընդհատում: 36. Վլադիմիրի մեծ իշխանի մականունը, որը նշանակում է «խակ»: 37. Քաղաք ԱՄՆ-ի Մասաչուսեթսի նահանգում:

Կազմեց Է. ՄԿՐՏՉՅԱՆԸ

ԱԶԳ

օրվա հետքերով

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Ռուսաստանը հաստատեց ազգային անվտանգության հայեցակարգը

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանը հաստատեց իր ազգային անվտանգության հայեցակարգը: Ըստ որում, ինչպես նշում է «Ազերպրես» գործակալությունը, կարեւորագույն ռազմավարական ուղղությունը ՌԴ ռազմական անվտանգության ապահովման բնագավառում նշվում է ԱՊՀ պետությունների հետ արդյունավետ փոխգործունեությունը եւ համագործակցությունը: Համաձայն հայեցակարգի, ՌԴ ազգային անվտանգության ապահովման շահերը կանխորոշում են համապատասխան հանգամանքներում «Ռուսաստանի ռազմական ներկայության անհրաժեշտությունը աշխարհի որոշ ստրատեգիապես կարեւոր տարածաշրջաններում»:

Հավանաբար, նշում է «Ազերպրեսը», այդպիսի տարածաշրջան է ՌԴ համար Անդրկովկասը եւս, այնպես որ հազիվ թե արժե ՌԴ-ից սպասել իր հանգրվանների դուրսբերում Վրաստանից եւ Հայաստանից, չնայած Ադրբեջանի բոլոր այն կոչերին, որ դրանք ապակայունացնող գործոն են տարածաշրջանում:

Թուրքիայի վարչապետի նստավայրում վճռվում է Օջալանի ճակատագիրը

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Համաձայն թուրքական թերթերի, երեքշաբթի թուրքական Ազգային հետախուզական կազմակերպության՝ ՄԻԹ-ի, կողմից երկրի նախագահին, վարչապետին, Ազգային անվտանգության խորհրդին եւ զինված ուժերի գլխավոր շտաբին ներկայացվել է զեկուցագիր, որում առաջարկվել է պահպանել Օջալանի կյանքը, հետագայում դա իբրեւ «հաղթաթուղթ» օգտագործելու նպատակով: Զեկուցագրում շեշտվում է, որ այսօր Թուրքիայի «թիվ 1» նպատակը PKK-ի վերջնական կազմալուծումն է, եւ այդ պարագայում կարեւորվում է Օջալանին մահվան չդատապարտելու հարցը:

Ըստ թուրքական հետախուզության տվյալների, չնայած վերջին ամիսներին նկատվում է PKK-ի գործունեության ակտիվության թուլացման միտում, այսօր Թուրքիայի տարածքում դեռեւս հաշվվում են նրա շուրջ 700 գրոհայիններ:

Հունվարի 12-ին, Երեւանի ժամանակով ժամը 16:00-ին Թուրքիայի վարչապետ Էջեւիթի նստավայրում սկսվել է Օջալանի մահվան դատավճռի բեկանման հարցի քննարկմանը նվիրված խորհրդակցությունը:

Գրիպի համաճարակ Ռուսաստանի մի քանի քաղաքներում

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ա» տիպի ներկայիս վիրուսը մոտենում է Ռուսաստանի կենտրոնին եւ Հեռավոր Արեւելքից, եւ Եվրոպայից, ինչը ինքնին ոչ միայն եզակի է, այլեւ չափազանց վտանգավոր, հաղորդում են ռուսական լրատվամիջոցները: Համաձայն այդ հաղորդումների, պաշտոնապես համաճարակ է հայտարարված Կամչատկայի Պետրոպավլովսկում, Մուրմանսկում եւ Կալինինգրադում: Մոսկվայում անցած շաբաթվա ընթացքում հիվանդացել է ավելի քան 36 հազ. մարդ, Սանկտ Պետերբուրգում՝ 11 հազարից ավելի: Երկու մայրաքաղաքները համաճարակի շեմին են: Ինչպես «Վեստի» հեռուստահաղորդմանը հայտնել է ՌԲԳԱ գրիպի ԳՀԻ տնօրեն Օլեգ Կիսելյովը, այդ վիրուսը շատ վտանգավոր է եւ բարդություններ է առաջացնում բրոնխիտի եւ թոքերի բորբոքման ձեւով:

Հնարավոր է, որ Հռոմի պապը հրաժարական տա

ՀՌՈՄ, 12.01.2000, ՍՆԱՐՔ: Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս II-ը հնարավոր է, որ հրաժարական տա: Ինչպես հունվարի 12-ի համարում գրում է «Լը Մոնդը», պապի Պարկինսոնյան հիվանդության ախտանշանների ակնհայտ դառնալուն զուգընթաց առավել ծավալուն են դառնում նրա հրաժարականի մասին լուրերը: Այսպես, լրագրող Վիտտորիո Մեսորին, որը օգնում է պապին գրել իր գրքերի մի մասը, հաղորդում է, որ Հովհաննես Պողոս II պապը ներկայումս չափազանց ճնշված հոգեվիճակում է, եւ ստեղծված խնդրի լուծումներից մեկը տեսնում է Լեհաստանի տարածքում գտնվող վանքերից մեկը քաշվելու մեջ:

Իրանում ձերբակալված հրեաներին կդատեն բաց դատավարությամբ

ԹԵՀՐԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելի օգտին լրտեսության մեղադրանքով անցյալ տարի ձերբակալված իրանցի տասներեք հրեաների գործը կքննարկվի բաց դատավարությամբ: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այս մասին այսօր հայտարարել է Իրանի տեղեկատվության (անվտանգության) նախարար Ալի Յունեսին: Նա նշել է, որ այդ դատավարությանը ներկա կլինեն հասարակայնության ներկայացուցիչներ եւ լրագրողներ:

«Մենք վստահ ենք, որ բաց դատավարության հետ կապված ոչ մի խնդիր չի լինի: Մենք կհամաձայնվենք դատարանի ցանկացած վճռի: Եթե նրանց մեղավոր ճանաչեն, կպատժվեն, եթե անմեղ ճանաչվեն, նրանց ազատ կարձակեն», նշել է Յունեսին:

Անցյալ տարի Իրանի հարավում 13 ձերբակալվածները մեղադրվել են ռազմական լրտեսության մեջ, որի համար նրանց կարող են մահապատժի ենթարկել:

Դատավարության սկսվելու ամսաթիվն առայժմ որոշված չէ:

Ըստ Գուլուզադեի, Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նախագծի իրացման հապաղումից կօգտվի Ռուսաստանը

ԲԱՔՈՒ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանը եւ Վրաստանը պետք է ավելի մեծ ուշադրություն դարձնեն երկկողմ ռազմավարական գործընկերության ու միջպետական հարաբերությունների ամրապնդմանը, չորեքշաբթի օրը Փրայմ նյուսին տված հարցազրույցում հայտարարել է Ադրբեջանի անկախ քաղաքագետ Վաֆա Գուլուզադեն:

Գուլուզադեի կարծիքով, որը մինչեւ վերջին ժամանակներս նախագահ Հեյդար Ալիեւի խորհրդականն էր արտաքին քաղաքականության հարցերով, չի կարելի դանդաղում թույլ տալ Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան հիմնական արտահանական խողովակաշարի կառուցման գործում, քանի որ դրանից անպայման կօգտվի Ռուսաստանը:

Քաղաքագետն այն կարծիքին է, որ Ադրբեջանն ու Վրաստանը այդ եւ այլ հարցերում պետք է հանդես գան «միասին եւ համաձայնեցված»:

Իրավիճակն այժմ այնպիսին է, որ, ձգտելով ամրապնդվել թուրքական շուկայում, Ռուսաստանը «ամեն կերպ փորձում է սեպ խրել» Թուրքիայի, Ադրբեջանի եւ Վրաստանի միջեւ, ասել է Գուլուզադեն: Եթե Ռուսաստանը, իրագործելով «երկնագույն հոսք» նախագիծը, առաջինը մտնի Թուրքիայի գազի շուկա, դա Ադրբեջանի համար կնշանակի հեռանկարային հնարավորությունների կորուստ, ավելացրել է Գուլուզադեն:

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ տեղեկացնում է, որ ավարտված են թիվ 39 ԱՀԿ-ի նոր թվային կայանից վերամիացման եւ Երեւանի Հյուսիս-արեւմտյան Գ-3 թաղամասի բնակելի շենքերի հեռախոսաֆիկացման աշխատանքները: Գ-3 թաղամասի այն բնակիչները, ովքեր դիմել են հեռախոս ստանալու, հրավիրվում են 34, 35, 39 ԱՀԿ-ների բաժանորդների սպասարկման բաժին Բաշինջաղյան 177 հասցեով, հեռախոսների տեղադրումը ձեւակերպելու համար: Ձեզ անհրաժեշտ է ներկայացնել՝ անձնագիր, բնակելի տարածքի նկատմամբ Ձեր իրավունքները հաստատող փաստաթղթեր եւ վճարել հեռախոսի տեղադրման միանվագ ծառայության վարձ՝ 24000 դրամ:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

ԲՀԻՕՀՀՄ Հայաստանի քաղաքացիների համար հայտարարում է 2000-2001 ուսումնական տարվա Սորոսի հավելյալ շնորհի մրցույթ:

Դիմողները պետք է լինեն՝

սոցիալական եւ հումանիտար գիտությունների կամ արվեստի/գեղարվեստի բնագավառներում ծրագրերի ուսանողներ,

Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի, նախկին Խորհրդային Միության կամ Մոնղոլիայի ճանաչում ունեցող համալսարանների ուսանողներ:

Գնչուների, փախստականների, բռնագաղթվածների եւ ապաստարան փնտրողների համար նախատեսված է հատուկ շնորհ:

Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ 2000 թ. ապրիլի 15-ը:

Լրացուցիչ տեղեկությունների եւ դիմումների համար դիմել՝ Երեւան, Այգեձորի 53բ, հեռ. 272119, 271713, anaida@osi.am:

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԲՀԻ-ի եւ Կենտրոնական եվրոպական համալսարանի գենդերային եւ մշակութային ծրագիրը (ԳՄԾ ԿԵՀ) ԲՀԻ-ի Կանանց ցանցային ծրագրի հետ համատեղ հայտարարում է գենդերային հետազոտություններին նվիրված փոքր դրամաշնորհների մրցույթ:

Հայաստանի ինստիտուտները, կենտրոնները, ծրագրերը եւ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները, որոնք ներգրավված են գենդերային եւ կանանց խնդիրների դասավանդման, հետազոտության կամ քաղաքականության հարցերի լուծման բնագավառներում, հրավիրվում են մրցույթին ներկայացնելու նախագծեր երկու թեմայով («Գենդերային հետազոտությունների զարգացում» կամ «Գրադարանային հավաքածու»):

Բյուջեն չպետք է գերազանցի 3000 ամերիկյան դոլար:

Մրցույթին մասնակցելու պայմանները հետեւյալն են

- Կազմակերպություն-դիմորդը պետք է գործի Հայաստանի Հանրապետության տարածքում,
- Դիմումի մեջ պետք է պարզ նշված լինի ծրագրի եւ գենդերային ու կանանց հետազոտությունների ինստիտուցիավորման կապը,
- Անհատական դիմումներ չեն ընդունվում:

Դիմումները պետք է ներկայացվեն անգլերեն լեզվով եւ գրանցվեն ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակում կամ ուղարկվեն ԳՄԾ ԿԵՀ մինչեւ 2000 թ. ապրիլի 1-ը: Անհրաժեշտ տեղեկությունների եւ դիմումի ձեւի համար դիմել հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան 19, Այգեձորի 53բ, հեռ/ֆաքս 272-119, 271-713:

Հայտարարություն

Շտապ վաճառվում է 3 սենյականոց (96 քմ, եվրանորոգում) բնակարան քաղաքի կենտրոնում:

Հեռախոս 236897

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

13 հունվար

9.00 Հայլուր
9.20 «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.20 Մանուկի կրպակ
10.30 «Ունչնի մանիֆեստը»
11.00 Մ/ֆ «Բեմբի»
12.15 Մանկական դիսկոտեկ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Տարեմուտի «Ռուբիկոն+»
19.00 Լուր
19.10 Խորը շահում
20.10 Տարեմուտի «Ռուբիկոն+»
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
22.00 Բարի ակնթարթ
22.55 Սիրված երգեր
23.10 Զտղանակ «2000 ու մի գիշեր»
23.40 Հայլուր
0.00 Ամանորյա ծեղընթաց

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ
9.05 Վաղ առավոտյան
10.00 Մուլտֆիլմ
10.15 Փարաջանովի հուշարձանի բացումը
10.45 Մոսկվան եւ ընկ.
11.25 «Ռիվերդանս» համույթի համերգը
12.00 Լուրեր
18.00 Լուրեր
18.15 Մուլտֆիլմ
18.40 «Ելակես»
19.00 Ծորտե տնակ
19.30 «Համո Սահյան»
20.00 Մոլի քանալի
20.30 Լուրեր
21.00 Ամանոր 2000
23.00 Երրորդ հազարամյակ
1.00 Լուրեր

9.00 Տոմար
ավարտին Կամ... կամ
19.00 Հրապարակ
19.10 Բնաշխարհ
19.30 Մուրհանդակ
19.50 Մանուկի խոսնակ
20.05 Ի դեպ
20.30 Աստարեզ
21.10 Չոքին
21.30 Մուրհանդակ
22.00 «ԱՐ»-ի ասպետներ-99
23.10 Հմայիլ
23.30 Մուրհանդակ
0.00 Խայտաբղետ ամանոր
1.20 «Երեխան նոյեմբերին»
ավարտին Մուրհանդակ

7.00 Բարի լույս
10.00 Նորություններ
10.15 «Քնքուշ թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ
16.45 Յոթ փորձանք, մեկ պատասխան
17.00 Մենակ տանը
17.25 Մինչեւ 16 եւ ավելի
18.00 «Քնքուշ թույն»
19.00 Նորություններ
19.25 Բառախաղ
20.00 Գործընթաց
20.45 «Արվեստի կախարդական ուժը»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Ամանորյա գիշեր 2000 ОРТ-ում
(0.30 Նորություններ)

РТР
7.30, 8.25, 9.35 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
9.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.20, 11.00, 13.50 Հեռնոպաշտպա եւ առողջություն
10.30 Սպորտ-ապարեզ
11.10 «Գնչուհին»
12.05 «Մեր գաղտնիքի ամառը»
13.00 Հին բնակարան
14.00 Լուրեր
14.20 Կանանց քաղաք
15.05 «Անտոնելա»
16.00 Լուրեր
16.05 «Վայրի հրեշտակը»
17.00 Խաղուրը քաղցրից
17.30 Մուլտֆիլմեր
18.00 Լուրեր
18.20 Աշտարակ
19.00 «Լոս Անջելեսի տաքը 2»
20.00 Լուրեր
20.30 «Բոցավառ անապատ»
21.25 «Ընկերները»
22.00 Լուրեր
22.45 «Անշլագ» հին Նոր տարի
1.45 Հերթապահ բաժանմունք
2.00 Լուրեր

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (590000), տեղեկագրքով (1800 դրամ), սկավառակով (3600 դրամ), INTERNET ցանցով (www.arminco.com/spyur; spyur.acc.am; armscape.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1182. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 12. 01. 2000. Գինը 100 դրամ